Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дез • ШИНАРА, 21 АВГУСТ, 1979 ШУ. • № 100 (6875). • Мах 2 кепиг.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

КПСС Центральни Комитет хьежай КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева КПЧ ЦК Генеральни секретараца, ЧССР Президентаца Г. Гусакаца, СЕПГ ЦК Генеральни секретараца, ГДР Пачхьалкхен совета Председателаца Э. Хонеккераца, РКП Генеральни секретараца, СРР Президентаца Н. Чаушескуца, ПОРП ЦК Хьалхарча секретараца Э. Герекаца, ВКП ЦК Хьалхарча секретараца, НРБ Пачхьалкхен совета Председателаца Т. Живковца, МНРП ЦК Хьалхарча секретараца, МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа хурала Президиума Председателаца Ю. Цеденбалаца хиннача крымски вІашагІкхетарийн къамаьлийн итогашка.

КПСС ЦК лакха мах а бу дизза хьал а лоац новкъоста Л. И. Брежнева чакхдаьхна гІуллакхаш. Дукха ха йоццаш советски партийно - правительствени делегаце Венгерски Халкъа Республике визит ьйча хана Л. И. Брежнева ВСРП ЦК Хьалхарча секретараца Я. Кадарца яь переговораш а дІалаьрхІача. 1979 шера крымски вІашагІкхеташи хинна къамаьлаши чура дараш санна дуьнен халкъашта юкъера декхараш а кхоачашдара дакъе вежарашка долча мехкаша цхьана леладу гІуллакхаш дІахо кІоргІдара лоархІаме этап я.

Чакхдаьхача вІашагІкхетарий къаьстта лоархІам сенах латт аьлча, из латт социалистически мехкаша йІаьххача хана вІаши цхьана гІуллакхаш леладара керттера лоархІам бола перспективни дешаш цар теркама юкъмоттиге лаьтта хиларах. Керда общество хьалъяра балха тІа аргІанара доккхий мулаш белгалдергдолча съездашта хьалхарча хан-юкъа дунен социалистически даькъен коммунистически болхлойн партеш чуйолаш хиларах кхы а лоархІамегІа да из.

1979 шера хиннача крымски вІашагІкхетараша хьахьекхар социально - политически экономически дегІаахара даькъе социалистически мехкаш бІубенна дІахьалхашкахьа долхилга. Кризисни явленеш дІахо дегІаухаш хиларца белгалдоалаш долча капиталистически дунен хьалаца ниЙсдича къаьстта дика гуш да царна карагІдаьнараш.

Цунца цхьана социалистически мехкаша теркалду дунен экономически конъюнктура чоалхане ерзаро шоаита белгала проблемаш хьаелга. Белгала аьлча, из доагІа мехкдаьттен мехкдаьтта продукташи дІаахийтара кхьча дакха боарам хьаллоаттабара, энергетически ниллаш цахаддаш дегІаахар Іалашдари.

Энергетика проблемаш къоастаяра тІадерзадаь низаш вІашагІа а детташ, цунах дола масалаш да «Союз» яха ниц бола газопровод цхьана хьалъяр, атомни электростанцеш хьалъяра йоккха программа, энерге керда хьесташ карадерзадера тІагІертта бу болх, традиционни ресурсех пайда эцаше а эггара прогрессивнегІа йола технологи юкъейоалаяр, социалистически содружества мехкаша хьаю шоай халкъа боахам дІахо дегІабоалабара тешшаме бах.

КПСС ЦК раьза а хиния белгалдаьккхар, крымски вІашагІкхетараша хьа ма хьоккхара, вежарашка долча мехкаша социалистически экономикашта коопераци специализаци яр дегІадоваладарай кІоаргдарай тІаберзабаь никъ лерргІа чакхбоаккхаш хилар. Социалистически мехкий халкъий вахара хьал дІахо тоадара хьаштий дукха Іилма-технически прогресси лакхаленаш караерзаярга, производства эффективности продукце дикали лакхъярга тешшаме вут цу наькъо.

Экономически ВІаши гІо дара Совето къоабалгьяча цхьана гІуллакхаш леладара йІаьххача хиарча лаьрххІача программаца, шин оагІонца юкъе производствана йІаьххача хана специализации кооперированни елга дегІадоаладара балхаш чакхдовла гарта кхачаро СССР Госплана, вежарашка долча мехкашца леладеча гІуллакхашта юкъе дакъа лоацача ерригача советски министерствашта ведомствашта къамаш интернациональни бокка лоархІам бола керда бехктокхаме декхараш оттаду.

1979 шера хиннача крымски вІашагІкхетараша цІаькха а хьахьекхар вежарашка йола социалистически пачхьалкхенаш машарен машаре цхьана гІуллакхаш леладарен политикана чІоаггІа тІехьа хилар. Герз Іоаделга декхарая кІезигдараи тІехьа лерргІа никъ чакхбаккхар, дунен халкъашта юкъера кхоххам кІаьдбар, политически кхоххам кІаьдбар тІема кхоххам кІаьдбарца хьалдилара гуччахьа тІехьа хилар, пергІаттен шоай лоІамагІеш дегІаахара халкъий бокъо хьаллацар — цшта да крымски вІашагІкхетараш долча хана чІоаггІа хьалхаьца социалистически арахьарча политика актуальни лостамаш.

ХІанзарча дунен халкъашта юкъерча вахара эггара керттера дош малагІа да аьлча, из да герз Іоадара доазув оттадари из дІадаккхари. Социалистически мехкашта хетачох цу лостаме баьикха боккха гІа ба стратегически наступательни герзашта доазув оттадара хьакъехьарча советско - американски Договора кулгаш яздар.

ТІема даькъера кхоххам кІаьдбеча прогресс е йиш яц нагахьа санна ерригаеа оагІонаш цунга кхача гІерташ хилча мара. Центральни Европе герзашца низаши герзаши кІезигдара хьакъехьарча венски переговорашка, герзаш дІадахара йолча Комитете, герзаш дехкара хетальча кхьча переговорашка тІатеІІа конструктивни наькъаш лех социалистически мехкаша, хІаьта шоашара доагІар дара Малхбузен мехкаш тІахьех. Кхетадеш ма хилара, малхбузенеропейски мехкий территореш тІа герзий, цу даькъе эггара уизарагІа долчар а долаш, керд-керда гувнаш хьалде гІерташ, белгалдирча натовски гІозараша леладу гІуллакхаш цхьаккха дича бакъде йиш йолаш дац. Европе воснни ниЙсхо оттар — долаш дар да. Шоайла вІаши духьала латтача группировкай герзашцарча низайн герзийн боарам гІана тІехьа гІа боаккхаш лохбе йиш йолаш ба.

Бизоача боарамагІа Хельсинке тІаийнача ТІеххьарча акта положенеш лерргІа кхоачашъяро, — хІаьта вежарашка дола дерригa социалистически мехкаш цунна тІехьа латт, — тешшаме гІо дергдар Европах чІоагІача машара, дикача лоалахой, вІаши цхьана гІуллакхаш леладара континент хилийтара.

Варшавски Договора кхьча членашна цхьана Советски Союз Европе вІаши тешам хургболи гІуллакхаш шердара, тІема даькъе социалистически капиталистически мехкаш вІаши дукьала латтилга мелдара чІоаггІа тІехьа я.

Империалистически а гегемонистски а Іоткъама объекташ хиннача дерригача халкъашцара социалистически пачхьалкхений интернационалистски солидарность дІахо а чІоагІъялза арг ца хилар крымски вІашагІкхетарашка белгалдаккхар КПСС ЦК-на принципиально лоархІаме да аьнна хет. Цунца дуваадения Пекина экспансионистски политика ихераме хилар кертагІа даьккхар, хІаьта Вьетнамаца, Лаосаца, Кампучица Советски Союз солидарность йолаш хилар белгалдир.

Укх шера сентябрь бетта Гаване кьаеллача цхьанех дІа ца кхийттача пачхьалкхенаштен правительствашта керте латтарий ялхлагІча конференце машара тІехьара антиимпериалистически, антиколониалистски лерхІараш Советски Союзо къоабалдеш хьалловцаши да.

КПСС ЦК йоагІ-йоагІа министерствашта ведомствашта декхарийла яьй вежарашка йолча партейн мехкийн кулгалхошца новкъоста Л. И. Брежнева хиннача къамаьлашкара хьадоагІа декхараш кхоачашдара практически гІуллакхаш чакхдаха.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТЕН НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙН МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКЕН ХОРЖАМАШ ДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республики Лаккхехьарча Совето соцам бу:

ВорхІазлагІа хоржача Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен вуриЙттазлагІа хоржача Нохч-ГІалгІай АССР халкъа депутатий моттигерча Советашкен цхьан ханна 1980 шера февриле хоржамаш дара хьакъехьарча Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума предложенена раьза хила.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1979 шу. 10 август.

Ноа. В. А. ЛЕВЕНЦА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дукхача шерашка беркате болх барах, юртабоахама техниках тІехдика пайда эцилга вІаштІехьдоаккхача доккхий гІуллакхаш карагІдувларахи ваьча дийнахьа деза шовзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла ноа. Левенц Виктор Алексеевича — юрта боахам производственно - технически Іалашбара йолча Нохч-ГІалгІай АССР Пачхьалкхен комитета председатела заместитела.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1979 шу. 15 август.

«Салют-6» — «Союз» яха орбитальни Іилма-тохкама комплекс йІаьххача хана космосе никъ бара кийчъеш чакхбоаккхаш хиннача Іилмахошка, конструкторашка, инженерашка, техникашкеи болхлошкеи, ерригача коллективашкеи организацешкеи

Космонавташка ЛЯХОВ Владимир Афанасьевичага, РЮМИН Валерий Викторовичага

Хьамсара новкъостий!

Дай-махка Іилмой техникай космоса тохкам бечеи из карерзаечеи керда гІорбаьнна толам баьккхаб. Советски космонавташа Ляхов Владимир Афанасьевичеи, Рюмин Валерий Викторовичеи толаме чакхбаьккхаб исторе чухьа космосе эггара бІаьхагІа — 175 ден-бус баь никъ.

Советски космонавташа йІаьххача хана баьча наькъах, лаьттан гонахьарча орбите цар турпале хьийгача къинах дунен тІарча миллионаш болча наькъа Іалаьмате боккха безами хаддаза теркаи тІаозаш хІама хилар. Дозал доаллача кьалашка астрофизически тохкамаш, космически материаловедене эксперименташ, биологически объекташ дегІаахара тохкамаш, хІаьта иштта лаьттан Іалама ресурсашта даь тохкамаш, космически аппаратий кердача приборашта системаштен даь тохкамаш чулоацаш йола шерра Іилма-технически медико-биологически программа чакхъяьккхай «Салют-6» — «Союз» яхача Іилма-тохкама комплекса борта тІа. Космонавташа Ляховеи Рюминеи космосе ара а баьнна, чоалханеча хьалашка станце тІара радиотелескопа антенна дІайоаккхаши Іилман аппаратурана демонтаж еш балхаш даьд. Космосе бІаьхха никъ беча хана чакхъяха цхьайола эксперименташ кийчйир — «Интеркосмоса» доакъошхошца — Советски Союзеи социалистически мехкийн Іилмахошца, хІаьта иштта Франце Іилмахошца цхьана.

«Салют-6» яха орбитальни Іилман станци космосе лела шиъ шу гарга ха яьннай, пилотируеми режимагІа цо болх бу шу согІа ха я. Цу юкъа станце борта тІа йІаьххача хана болх беш хиннай космонавтий кхо керттера экспедици бІаь хьалтІаьха хинна экспедици.

«Интеркосмоса» программагІа советски космонавташца цхьана никъ беш хиннаб Чехословацки Социалистически Республикан, Германски Демократически Республикан Болгаре Халкъа Республикан космонавташ. Цо кІаьта тешал ду вежарашка долча социалистически мехкаша вІаши цхьана чакхдоаха Іилман балхаш беркате хиларах.

Советски Союз Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чІоагІа дика а хеташ, белгалдоаккх советски космонавтика керда боккха толам баьккхалга.

Дег тІара лоаца боаккх оаха шоана, Ляхов Владимир Афанасьевичи, Рюмин Валерий Викторовичи, йІаьххача хана космосе никъ белга толаме кхоачашдарах.

ЧІоаггІа лоаца боаккх «Салют-6» — «Союз» яха орбитальни Іилма-тохкама комплексага, пилоташ тІа а бовлаш, исторе чухьа эггара бІаьхагІа бола никъ чакхбоаккхилга а, хІаьта иштта «Союз» яха космически транспортни кемаши «Прогресс» яха автоматически грузовой кемаши кийчделга, космосе дахийтилга, карга никъ байтилга а Іалашдеча дакъа лаьцача Іилмахошта, конструкторашта, инженерашта, техникашта, болхлошта, космодрома, никъ бара кулгалдеча Центра, космонавташ кийчбеча Центра, командно-измерительни поисково-спасательни комплексий специалисташта, ерригача коллективашта организацешта.

Хьамсара новкъостий! Дай-махка космонавтикан карагІъяьнна гІоръяьнна котало советски Даьхе баьхан оаш шоаш ца кходеш хьийгача къих хьахиннар да. Советски космонавташа йІаьххача хана яь экспедици толаме чакхъяьккхаро КПСС XXV съездо мехка Іилмеи халкъа боахами дегІабоалабар духьа космически аре тахкарь оттадаь лоархІаме декхараш кхоачашдеча доккха дакъа юкъедихьад. Дерригача дуьен тІарча адамлен машари прогресси хилийтар духьа космос карерзаеча оаш керда творчески толамаш дахар лов тхона.

КПСС Центральни Комитет
СССР Лаккхехьарча Совета Президиум
СССР Министрий Совет

Советски космонавтикана карагІдаьнна керда Іалаьмате доккха хІама

ТАСС ХОАМ

Космически аренаш тахкарен карaерзаярен даькъе советски Іилманеи техниканеи карагІдаьннад керда Іалаьмате доккха хІама. Толаме чакхбаьккхаб исторе чухь эггара бІаьхагІа бола 175 денй-буси космосе лехкача кемаца баь никъ.

1979 шера 19 августа московски хана 15 сахьати 30 миноти яьлча «Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни комплекса борта тІа Іилма-технически тохкамий экспериментий чоалхавеи йоккхеи программа кхоачашъяьчул тІехьагІа космонавташ новкъостий Ляхов Владимир Афанасьевичи, Рюмин Валерий Викторовичи лаьтта Іоессаб «Союз-34» яхача кема Іойоссаш йола аппарат Іоессай города Джезказгана къулбехьен - малхб оалеи оагІорахьа 170 километр гаьна.

Лаьтта Іобессача хана космонавташта хьалхагІа даьча медицински тохкамаши хьахьекхар дукхача хана баь орбитальни никъ цар дика лайнилга.

Новкъосташа В. А. Ляховеи В. В. Рюминеи космически никъ дІаболабир «Союз-32» яхача кема тІа 1979 шера 25 феврале. 26 феврале кема «Салют-6» яхача станцех дІахеттар, тІаккха экипаж орбитальни комплекса борта тІа болх бе йолалар. «Салют-6» яхача станце болх беш йола ха йІаьхъяра космонавташа кхоачашйир дукха ремонтно - профилактически мероприятеш. Масала, станце вІашагІъеллача двигательни установкаца болх баьб, бортовой системаи Іилман аппаратураи цхьайола блокаш хийцаи.

Дукхача хана сигала никъ беш мухь кхухьача транспортни кемашца «Прогресс-5», «Прогресс-6» «Прогресс-7», хІаьта иштта пилот воацача «Союз-34» яхача кемаца а станце дІакхоачадаьд доагор, оборудовани, аппаратура, космонавтий вахар Іалашдарай Іилман тохкамаши эксперименташи ярай мішш йола, материалаш. 1979 шера 13 июне экипаж станце дІайига дола «Союз-32» яха космически кема юхь лаьтта доссадир. Цу кема Іойоссаш йолча аппарата чу яр космонавташа даьча тохкамех къахиннараш дуьца материалаш.

175 дени-буси никъ беш экипажо кхоачашъяьй Іилма-технически медико - биологически тохкамий а экспериментий а шерра программа. Космонавташа В. А. Ляховеи В. В. Рюминеи ханахьа визуальни тохкамаш а даьд лаьттан тІехен сурташ а даьхад. Станце тІарча фотоаппаратураи болгарски специалисташа хьаьча «Спектри» «Дуган» яхача приборийн новкъостаца Лаьттан Іалама ресурсашта тохкамаш дараи гонахьара сфера Іомаярен боккха болх кхоачашбеьб. Орбите эггара хьалха экипажо монтаж а яь дІаоттаяьй «Прогресс-7» яхача кемица станце дІакхоачаль КРТ-10 яха космически радиотелескоп, цун новкъосталца Іилманех хатъя боахамаи лша дукха астрофизически геофически тохкамаш даьд.

Космически материаловедене программагІа орбитальни комплекса борта тІа дозал доацача хьале полупроводникови материалий монокристаллаш, металлически сплаваши соединенеши хьаяра 50 согІа эксперимент яьй. Космически вакуумеи дозал доацачеи хьалашка тІехьагІа конденсаци а си испарене методагІа металл тІаданккхара йола эксперименташ толаме кхоачашъяьй. СССР-аи Францеи юкъерча цхьана гІуллакхаш леладара программага хьежжа французски оагІоно яйтача материалашца дукха технологически эксперименташ а яьй экипажо.

Никъ бара программа лоархІаме дакъа хинна дІаэттар перспективни орбитальни станцеш тІеи космически кемаш тІеи лелаергйолча кердача системашеи приборашеи болх мишта бу хьожаш яь технически эксперименташ. Космически наькъаш дара практика эггара хьалха болх бе а йолалийта шерра пайда эцаш хилар шинна а оагІорахьарча телевизионни бувзама система.

Никъ беш дукхача хана дозал доацача хьалашка хьинаре болх бе торо хилар хьахьоккхаш йолча сага организмана космически никъ бара факторашка влияни ира хьакъехьара керда лоархІаме сведенеш а тульни: профилактически медицински мероприятен комплекс торо хилийтар В. А. Ляхови В. В. Рюмини чІоагІа болх булуши дика уналцІено нолаши хилийта.

Станце борта тІа дІахо деш хилар дозал доацачеи искусственни гравитацеи хьалашка биологически объекташ дегІаахар Іомадара дола тохкамаш.

Никъ баь чакхбоалача этапа станцех ооаьонца дІакъаьсте ялаца йиса космически радиотелескопа антенна дІахо таттар» кийдлача космосе араъьнна хилар экипаж, хІаьта цунца никъ бара программагІа белгалдарга хьежжа орбитальни станцега дІахо болх бaйтилга Іалаш а дир цо. Цул согІа космонавташ хьежар станце арахьарча оагІонга, арахье отталь хиннача Іилман аппаратураней дукхача хана йиллача космически аренашка хиннача тайп-тайпарча конструкционни материалий образецаштен демонтаж а йир.

«Салют-6» яха Іилман станци космосе болх беш йола ши шу гаргга ха я, шу согІа йолча хана цуи борта тІа тохкамаш деш космонавташ хинна. Хан-ханахьа ресашi яьча «Прогресс» яхача мухь кхухьача транспортни ворхІ кема хаданза Іалашъяьй орбитальни станци эшача материалашца, оборудоване хувцаш йолча блокашца, аппаратураца, доагорца. ХІанз «Салют-6» яха орбитальни станци автоматически режиме дІахо никъ беш я.

«Интеркосмос» яхача социалистически мехкаша цхьана гІуллакхаш леладара программа доагонашка 1978—1979 шерашка советски космонавташца цхьана никъ беш хилар Чехословацки Социалистически Республика, Польски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Болгаре Халкъа Республика граждана.

«Салют-6» яхача станце тІа кхоолагІа йІаьххача хана яьча экспедице балхий программа толаме кхоачашъяр дукхача Іилман, конструкторски, производственни коллективаша, экипажо, космодрома, никъ бара управлене Центра, командно-измерительни поисково - спасательни комплексай специалисташа цхьоагІо йолаш болх барах хьахинна хІама хинна дІаэттар.

Космонавтика исторе чухь эггара бІаьхагІа «Салют-6» «Союз» яхача орбитальни Іилма - тохкама комплексо баь никъ — дукхача хана йола лехкаш йола Іилман станцеш дІахо эргалька тоаяргахьа баьикха керда лоархІаме гІа ба. Никъ беча хана даьча тохкамехи экспериментехи хьахиннараш шерра юкъе хьоргда Советски Союза а кхьча социалистически мехкий а Іилмани халкъа боахамеи дукхача доакъошта.

ЛЕТЧИКА - КОСМОНАВТА ноа. В. А. ЛЯХОВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» - «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплексаца йІаьххача хана космически никъ белга толаме чакхдаккхарахи цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Советски Союза Турпал яха цІи лойла, Ленина ордени «Доше седкъа» яха медали цунна дІа а луш летчика-космонавта ноа. Ляхов Владимир Афанасьевича.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1979 ш. 19 август.

ЛЕТЧИКА - КОСМОНАВТА ноа. В. В. РЮМИНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплексаца йІаьххача хана космически никъ белга толаме чакхдаккхарахи цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Советски Союза Турпал яха цІи лойла, Ленина ордени «Доше седкъа» яха медали дІа а луш, летчика-космонавта ноа. Рюмин Валерий Викторовича.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1979 ш. 19 август.

Ноа. В. А. ЛЯХОВНА «СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ЯХА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплексаца космически никъ белга чакхдаккхарах «СССР летчик - космонавт» яха цІий лойла ноа. Ляхов Владимир Афанасьевича.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1979 ш. 19 август.

ХЬАЛХАРА КОМСАШ

РЕПОРТАЖ

Районе эггара хьалха комсаш чуэна болабенниаб «Луч» совхозе. Укх шера хьувкъам бале йолалуш я боахама 291 гектара тІара комсаш. ШоллагІча отделене кхаь бригаде йолаьй «шасла» яхача столове сортах йола хьалхагІа кхоача комсаш хоржаш чуэца. Кхоьзткъа гаргга саг ва комсаш чуэца араваьнна.

— Дика хиннай укх шера тха отделенера комсаш, — дувц чІоагІа раьза волаш шоллагІча отделене агроном ноа. Нарсуллаева, — бІарча яьшка хьелъюзаш комсаш йоал цхьаццайолча кІотартах. ХІара гектара тІара 14,8 центнер пачхьалкхешка дІаяла езаш да тхо планах. Тхоай торкашка а хьежа отделенерча комсаш лелаераша лаьрхІад укх пятилетка диълагІча шера пачхьалкхенна комсаш дІаялара ши плаа кхоачашъе.

Агронома дувцачох тешавеш, цхьа иттех минут яьлча комсий гайдолгех яьшкаш а йиза хьарабоагІа болхлой. ЛерттІа йизайий а хьокаш, царгара комсий яьшкаш хьаэцаш ба бригадираш Евлоева Марем Келигов Іалихани.

Комсий совхоз вІашагІъеллача дена укхаза болх беш ба Бембузарова Лейлаи Гадиева Лизаи. Уж хинниаб отделенера комсаш дІайогІаш. Цул тІехьагІа пхе шера хьинар кхо ца деш царна Іуналдеш а хиннаб уж. Дика караерзаьй цар комсаш лелаяра говзал. Уж ба хІинца эггара хьалхара комсаш чуэцаш а.

— Дукха а низкъала а къахьегам эшаш культура я комсаш, — дувц хьалхале лелаеча болхлоша. Хьинар кхо ца деш къахьийтад отделенерча комсаш лелаерашна таханарча деша хьежаш. Эггара санъердамегІа болх ба комсаш чуэцилга. ВІалла кІаьд а ца луш санна хет дика хьийкъача комсий гайдолгаш хьатедаш, цар сих яьшкаш хьалъюзаш. Дог гІоздаьнна доккхал деш а ба совхоза комсаш лелаераш шоай къахьегамах иштта доккха беркат даьнна.

Дукха за вІадехьа машина хьатІайоагІаргйолча наькъа тІа дехьа а сехьа а хьалъотт комсех йиза йолча комсий бІарча алаш. Уж машенаш тІайотташ ба цхьаболла болхлой. МагІалбикерча мехкдаьттахошта дІайохьийт совхоза комсаш лелаераша комсех етта йола эггара хьалхара машина. ХІанзехьа «Малгобекнефть» ОРС-е дІачуеннай совхозо ворхІ тонн эггара хьалхара комсаш.

Сихонца дІахьош да совхозе комсаш чуэцалга. ХІанз Моздоке дІакхухь совхоза болхлоша комсаш. 50—60 тонн хьалха кхачача столове сортах йола комсаш пачхьалкхена дІаяла лерхІ цар.

ЦІенхаштта йоакхо яьй боаламе комсий хьувкъан лорабара деша а. Дерригa наькъаш дІакъайлад, цхьанахьа гІолла мара комсий кхаш тІа дІатІаваха йиш йоацаш. Цига оттаваь хьало ва. Сопадаьа комсаш чуэца йолаьча кхашкара кхьдола балхаш, Совхоза а отделене а специалистий кулгалхойн дежурство вІашагІъеллай.

Цхьабакъда, кхьадола кхоачамбоацараш а да укхаза. Сиха комсаш чуэцара эша кхоачим бац. Тоьаш комсаш чуяхкаре яьшкаш, комсий гайдолгаш хьатеда урсаш. Уж юкхьанцара кхоачамбоацараш дІадахара деша йоакхо ергьа аьнна хет совхоза кулгалхоша.

Теша лов «Луч» совхоза комсаш лелаераша иттазгІча пятилетка диъаьгІча шера цоаш тІайиЙца лакхара социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

А. БАСИЕВ.

СУРТА ТІА: эггара хьалхара комсаш чуэцаш ба толамагІбоза совхоза болхлой (уж хьалхашкахьа латт) Бембузарова Лайлаи (аьрдехьа) Гадиева Лизаи.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

НАХА КХЕТАМ БАЛАРА БОЛХ ТОАБЕШ

КЪАХЪЕГАМ БЕЗАШ КХЕБУ КАГИРХОЙ

ЛаьрхIача юкъерча дешара заведенеш партийни организацеша дешархой а преподавателий а коллективаша «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам шоай дIахо де дезача гIулакхий программа санна тIаийцаб. Чакхдаьннача дешара шера, цун итогий анализаца, дIахо де дезарий цIанаица айхха бувзам болаш белгалдоах идеологически болх дегIабоалабара наькъаш лостамаш. Идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам кIоаргбара тIаерзаль йола педагогически коллектива перспективни текущий планий ларде юварга медицински училища преподавателий уйлаш, предложенеш, ишта Iоаль опыт.

«Идеологически политико-кхетамеи балха дог хила а хиннад дусаш а да советски наьха Iилма мировоззрени, парте гIулакха, коммунистически идеалашта доазув доацаш мутIахьа хилар, социалистически Даьхе-езара, пролетарски интернационализма уйла хьахулийтилга», — аьнад цу соцам тIа. Укх лоархIаме дешаш кIоаргга доашхаш дар из соцам кепатеха арабаьннача тIехьагIа хиннача партийни, профсоюзни собранешка, педагогически совета, методически бюрой заседанешка, классий кулгалхой семинарашка училища хьехархоша даь къамаьлаш, тийна предложенеш.

Дешархошта коллективи шерра комплексни хьисапе коммунистически кхетам балара гIулакхаш вIаштIехьдоахаш я училища педагогически коллектив. Гулъеш я Iоаеш я я «комплексни хьисапе кхетам балар, цун дехарашц проблемаш» яха Iилма-методически конференци яра ила опыт. Цо училище массехк шера беш болча балха итог ергьа. Конференцеса кийчлуш массе сагIира хьарея беккхеп болх чакх боаних идеологически комиссешка, методически бюрос, циклови комиссеша.

Таханарча дешошлагIа хьалашка, образовани кхоаненга, кхетам балара декхарашка диллача эггара бехктохамегIа а эггара чоалханегIа а я студенчество. Хоадам болаш Iилман дисциплина Iомаеча кхоачам бац дешархошта знанеш ялара, цунца цхьана цар коммунистически сакхетам чIоагIйеш хьадда йола идейни позици а гражданственность а хьаеш ца хуле. ХIаьта училище Iомаеш йола еррига дисциплинаш дIахьехара доладу шоай декхараш ишта кхетадеш я идеологически комисси училища дикагIбола хьехархой Р. В. Божедомова, А. И. Неклюдова, А. П. Чуйкова, А. С. Кравченко, Л. М. Зоденко, И. И. Вотвинник, Э. Х. Хадаева, кхыбараш.

Дешархошта марксистско-ленински кхетам балара гIулакха керттера даькъа кхоач общественни Iилмаш хьехарашка.

КПСС ЦК соцамга хьежжа йола рекомендацеш кийчъяй училища общественни дисциплина йолча циклови комиссе. Дешархошта К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина белхаш, КПСС, Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама документаш чулоацам кIоарга боашхаш хьеха дезилга, марксистско-ленински теорех, Iилман мировоззрени хьехнлараx, дешархошта коммунистически кхетам балара, хIанзарча буржуазни идеологенех антикоммунизмацеи къовсам лоаттабарах йолча лекцей боарам айба безилга белгалдоаккх цу рекомендацеш тIа.

Училище боккха идеологически болх бу къахьегамхоша коммунистически кхетам балара йолча советаша. Укхаза я атеистически бокъонаш телха ца айтара профилактика яра, интернациональни тIема-патриотически кхетам балара, дийша боаларашца бувзам лелабара, нравственни кхетам балара йола советаш. Царна керте латт коммунисташ Н. А. Немзер, Н. А. Мальцева, А. С. Кривенко, И. И. Стрельцов.

Белгалдаккха деза укх тIеххьарча хана классал арахьарча балха дукха формаши методаши шерра юкъейхахьа йоланьлга. Уж я ленински урокаш, общественно-политически литература дешар, диспуташ, Iилма-практически конференцеш, тематически комсомольски собранеш, къонача лектора школа, политинформаторий семинараш, кхыяраш.

Шерра юкъейхухь дешархой общественно-политически практика система. МоллагIча цхьан общественни балха форман кIара дешархо юкъейза хургьола гIулакхаш вIаштIехьдаха гIерт тхо. Цудухьа укх тIеххьарча хана къахьегамца коммунистически дог-уйла хургIолаш, социалистически общежите бокъонаш ниййса кхоачашъяйта вIаши тешаш а доагIар цхьанне моллагIчунгара хьадехаш а дешархой хилийтара тIаьрзабаь беча балха тIа студентий коллектива лоархIам дикка айбенаб. Уж гIулакхаш чакхдоахача хIара кагирхочун хьинар лакхденнад.

Укх тIеххьарча шерашка училище хьехиннай кхетами балха планировани яра йола бIарта цхьа система. Дешархоша училище йоаккхача еррига хана берзбола кхетама болх белгалбоаннхаш я перспективни планаш. Ишта укхаза оттаяй укх шера берзболча идейно кхетама балха план (1976—80 шш.). Кхетама болх комплексно белга вIаштIехьдаьккхар духьа цунна доагIаш доле тIатохамаши хулцамаши ду укха шера йолча училища юкъарчеи отделенчески. Ишта бетта йолча текущий планашка хьежна. Цу гIулакхашк дикка товбу планировани болх. Цул совгIа, парте XXV съезда решенеш, «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам Iомабара, цунна пропаганда яра йола мероприятеш а юкъейхьай цу плана.

Дешара группе хIаранеца беча балха юкъмоттиг хилар ца, шера яр санна перспективни план а цар гIулакхаш дуккагIа чулоацаш уттае дайнад. ХIана аьлча, ишта мара йиш хилац кхетама болх хIара кагирхочунга дIакхоачаш белга Iалашде. ХIанз йолаш йолча планировани система соцамца рекомендацешца цхьана юкъара чIоагIа тоабергба кхетама болх. Из хIанзале хоа а ленна тхона.

Хьехархочун гIулакхех тийша ба халкъа просвещене толам. Сийдолаш а бехктохаме а да исторически бахь долчун иоталонаш йохаргйолча герзаца, марксистско-ленински хьехама йохаргйоацача ларда тIа латтача общественни дегIаахара законаш ии перспективаш кIоарга Iомалрца нах кийчбарах дола хьехархочун декхар.

Бокъалдар аьлча, массаза вIаштIехьдоалий-хьогI цун шийга ладувгIарашца ишта доагIача бесса къамаьл де, хаттарашта хоадам болаш хьалхашка уттача ирача дешаех ца къехкаш йоп тела? Хала хете я хIанз а наийслу таханарча замо дIадехараш хьежжа шоай болх вIаштIехьбаккха ца мога хьехархой.

Кхетама болх берашта кхетам балар — училища партийни организаце керттерча рех цхьа декхар. «СССР Конституци, теорех политикан проблемаш» яхача семинаре дешаш хилар тха 83 хьехархо. Шоай лоIамагIа политически знанеш лакхъеш а кандидатски минимум дIалла кийчлуш а ва массехк саг. Хьехархой идейни сакхетам лакхбара йола дика школа а хинна дIалттай политически дешара система. Укх тIеххьарча хана занятей боарам лакхбеннаб, коллектива вахарца, цун хьалхашка латтача декхарашца айххагIа юва уж. Цунна тешал деш я «Коммунистически парти советски общества кулгалдун лостам телеи низ, цун политически система, пачхьалкхенни общественни организацей догь» яхача темах политически дешара системе итогови занятеш еча хана хьа конференци. Цига кIоарга чулоацам бола докладаш йир хьехархоша — коммунисташа В. Ф. Королева, З. Маусаровас, Л. П. Семчевскаяс, А. Я. Мальсаговас, кхычар.

Дешархошта идейно-политически кхетам балара декхар керттерча даькъе дешар хьехарца кхоачашдеш еррига дисциплиний идейно-теоретически методически боарам лакхбара керттера уйла тIайохийт циклови комиссеша. Училище цу балха кулгалдеш я хIара шера беррига хьехархоша дакъа лоацаш йола Iилман-методически конференцеш, педагогически чтенеш чакхйоахаш йола методически бюро. Къонача хьехархошта клиницисташта ия я бокъонца йола хьехархой говзала школа.

Цу конференцешка кагирхоша училище дешарца бувзабенна беш бола беррига болх царна къахьегама кхетам балара керттера форма лархIа Iомабу оаха хьехархой. Цу тайппара хIара дешарча дешарца хьехкольла дела хургбола специалисташ къахьегамца коммунистически дог-уйла йолаш хулга. Ишта хургйолча профессено лаьрхIаи общественна пайдане хургболаши къахьега Iомабаьза бергбаш дешархой.

Бокъалдар аьлча, массаза лаьрхIа уйла тIайохийташ леладац из гIулакх. Дешархой деша Iомабар тха хьехархой коллективо даим теркам тIалоаттабеши хаддаьза эргаеахаш тоализа ярйовцаши проблема и.

КПСС ЦК соцамо дIадехараш кхоачашдара дIаьххача хана къахьеге дезаргда дешара заведенеи коммунистий. Кагирхошта кхетам балар массе а тайпара дегIадоаладара хаддаьза уйла тIайохийташ хила еза еррига партийни организацеш аьнна, белгалдаьккхад цу тIа. Из дикаца долийташ хургда тхо хьехархой-коммунисташ.

В. КАНТАРИЯ,
медицински училища партийни организаце секретара идеологически дешаршта йола заместитель, фельдшерски отделене заведующи.

Дукха болхлой ба Грозненски ацетонски заводе пятилетка хьалхара дийъ шу чакхдаьккха. Царех ба аппаратчикаш, коммунистически къахьегама ударникаш А. Р. Станкеева, С. И. Ахмеджанов, А. А. Килаева. Уж юкъебоагIа смена заводе эггара дикагIа лоархIачарех я. ХIара сменагIа нормаш 105—110 процент кхоачашъеш къахьегаш я из укх дешошка. ХIаьта цо мел кийчъю продукци дикен тIехдиен мара а хилийтац цо. Хьинаре къахьегаш хиларал совгIа дикагIбола кагирхой хьехамча а ба уж. Царех цхьанкха а ваь массехк къона говзанча ца кийчвеш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) аппаратчикаш А. Станкеева, С. Ахмеджанов, А. Килаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПРОПАГАНДИСТА ТРИБУНА

ДЕШАР ВАХАРЦА ДУВЗАШ

Вай парте программи гIулакхех эггара лоархIаметгIа долчарех даI да лакха коммунистически сакхетам бола нах хьаьнкхебелга. XXV съездо цу хьакъехьа де дешар хоадам болаш белгалдаьккхад. Съезда решенеш вахаре кхоачаш а еш дукха йоацаш КПСС ЦК тIайийцача «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча соцамо боккха лоархIам баьб советски общества духовни вахар дегIаккхулара. Цо вай партийни организацешта, идеологически кадрашта къахьегамхошта юкъе кхетама болх боаршабара йола шерра программа еннай.

Коммунистически общества хьалра эггара хьалхара декхар да коммунистически мораль а йолаш нерда саг хьаьнкхебелга. Цудухьа вай парте цахаддаш теркам тIа доаттабу къахьегамхошта Iилман мировоззрени а йолаш кхетам балара. ЧIоагIа лоархIаме да дунен халкъаша юкъера гIулакхаш дегIахьара перспективаш йовзаш вай юхкара а дерригача дунен тIара а событеш бакъахьа кхетаеш, нерда вахар коммунистически хьисапе хьоде ховргдолаш беррига советски нах хьаьнкхебелга.

Партийни просвещене балхаца да лелаеча лоархIаметгIа йолча принципах я коммунистически идейность лакха хулийтилга. Марксизма-ленинизма теорешта духьала долчунца барт а боацаш вахарца айхха дуваадения Iилман ларда тIа пропаганда елга. ЧIоагIа лоархIаме да коммунизм хьалъеча дакъа лоацаш волча хIара советски сага марксизм-ленинизм хьахнина а из дегIаккха а исторически хьалаш довзийтилга. МалагIа бахьан да цу боккхача низа вах тIехьа хилар, революционни хулцамаш деш парте а халкъо а хьаьти хьа дIагойтилга.

Марксистско-ленински литературо шек я вовзаш тешаш коммунистически гIулакх бакъхиларах. Цудухьа хIара коммунисто эггара хьалхара декхар да ладувгIарашта марксистско-ленински идей чулоацам кIоарга бовзийтилга, царех практически пайда эца уж Iомабелга.

ДСУ-1 йолча ладувгIархой шин группах цаI да лелаю. Цу группе дешаш ба хIандлехьа минимум политически знанеш йола нах. ЛадувгIараша Iомаю марксизма-ленинизма теорехь ларлаш, партеи правительстваш керттера документаш, цхьадола экономически дешаш. 1979 шера тха группас Iомайир «КПСС политика — яхаш йола марксизм-ленинизм» яха тема.

Карарча хана арадувла парте документаш Iомадар духьа плакагIа е дерхIаш хиннач-духкагIа занятеш йир оаха. Парте членаши къахьегама хьалха латта болхлойи ядро а хургйолаш, дешара боарам цхьатарра бола нах хьа а зержаш вIашагIъехкар оаха ладувгIарий группаш. Ишта вIашагIъехкача группаша дикагIа кхетаю материал.

Пропагандист занятеш а кийчъяларга хьежжа толам хул цо беча балха а. Дешара цу доалуш да хила езача тайпара творчески план оттайир. Цун керттера чулоацам бар ладувгIархой Iилман-теоретически боарам лакхбелга.

ХIара политзанятена лаьрхIа илли уттаю аз пайда эц гойтара пособех, плакатех, графиках, диафильмех. Графикаша, диаграммаша дикагIа кхетайт тема. ХIара занята тема тхоай предприяте, республике долча гIулакхашца ювзаенна я. Масала, «Социалистически яхьи иттлагIча пятилетка декхараш кхоачашделгеи» яха тема къоастаеш, ДСУ-1, кхы шера бахча балха тIа каралдиинарех, кхоачамбоацарех дийцар. Цун анализ оаш хилар ии. Кириллова, Шаипов, Ющенко.

Ишта, лъча анализо хьекъалр болх тоабара фу дича бакъахье да, мишта вIаштIехьъякха еза социалистически яхь, гIишлошъеча объекташка материалашка кхоачам бара гIулакх тоаде дезилга.

Занятеш еча хана ладувгIараша практически дакъа лоацаш хиларо лакхбу дешарцара безам. «ИттлагIа пятилетка — эффективностех диалан пятилетка» яха тема Iомаеш дийцар вай республике наькъаш лакхара гIулакхаш, уж дехнара технологи юкъаш диафильм а хьехар.

Пропагандист хила веза цIенхашта теоретически знанеш йолаш вахар дика довзаш. Цу гIулакха лаьрхIа КПСС Грозненски горкомерча марксизма-ленинизма сайрийнаоа университет чакхъяьккхай аз.

Материал дикагIа кхетара а Iомаира а боккха лоархIам болаш ба пропагандисто бувца могт. Со, сайна хулла, ладувгIархоша дикагIа кхетабергболаш бувца гIерт яз. Дог айденна, тайтайпара иллюстрацеши гойтара средствашн йолаш чакхйоаха занятеш ладувгIараша дикагIа кхетаю. Тоъам бац занятеш чакхъяхара дукхъаьла цхьа пропагандист кийчвенна хиларах, ладувгIархой а хьабахка белга лерттIа кийчвенна. Царна цIагIа бе болх тел ал первоисточник довзилга, дийшар корта а болаш хьадувци Iомалулга, гойтара пособешка болх белга, рефераташ кийчъелга, практически заданеш елга.

ЛадувгIарашта цхьа хоадам бола лостам бала гIерт со. ЛоархIам болаш да занатешка кийчлуча хана доагIаш доле хаттараш уттаделга. ЦIагIа кийчлуча хана ца кхетадеш дола хала деш нийсдала тарлу. Уж занятешка лаьха гIерт со. Цагахьа санна сайна къоастаде хала долаш дешаш хилча цу темах лаьца литература мотаду аз, е тIехьагIа со ца кхетар ха а хайя йоп лу.

ЛадувгIараша шоаш тIазгIа занятешта кийчлуча хана графикаш, диаграммаш уттаю, темах дола литература деш.

Вахарца ювзаенна, массане хьинаре дакъа а лоацаш чакхйоахача занятех дикка пайда бол. Семинарски группе ладувгIарех кхо саг коммунистически къахьегама ударник ва, вхи сага социалистически яхье котало яьнкхай, кхо саг дика рационализатор ва.

ХIаьта ялх бетта чакхаьннаьхех план а кхоачаш яьй оаха. Дерригa даьча балхий боарам 106 процент ба тха предприяте. Шеко яц, цу дерригена юкъе тха семинарски группа ладувгIарий дакъа доаллаш хиларах.

Ю. КОДЗОЕВ,
№ 1 йолча наькъий — гIишлошъеча управлене пропагандист.

ТХА ИНТЕРВЬЮ

ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Укх тIеххьарча массехк шера продукци арахецара планаш кхоачашъеш яц Нохч-ГIалгIай цементни завод. Карарча шера духхьала ах шера гIишлонхоша дIа ца эцаш йисай шоашта йоагIачох 56 эзар тонн цемент. Ишта кхоачаш ца еш йисай продукци маьхалъяккхара, валови продукци арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра планаш а.

Уж тIехьабисара бахьанаш тахкар дукъа тха штате воацача корреспондента А. Ахматова къамаьл хилар цемент йоаккхача завода директорца Л. Хамжевеца.

ХАТТАР. Лечи Хасанович, алал, Хьона хетаргахьа завода балха новкъарле еш дар фуд? 1979-ча шера хьалхарча ах шера завода коллективо баьча балха анализ ел.

ЖОП: Завод тIехьаюсаш хилара бахьанех лаьца дукха а масалаш доаладе йиш я. Бакъда, керттердар да производство лерттIа вIаштIехьъяьккха ца хилар, из бахьан долаш каст-каста болх ца беш сайце латт машинаши механизмаши. Масала, март бутт чакхбоалаш «горни» цехера дробилка болх ца беш сецар. Из ца тоаяр бахьан долаш завод шин бетта гаргга сеца латтар. Цхьайолча хана болх боацаш бус бийдал чуйолча цехера болхлой а. Цу дерригене а шийга доагIача даькъе балха юкъера йоах, механизмаш. ХIаьта иштта хан-хан лаькъа тIабахьац топпар а топпара питателаш а.

Заводе йолаш йолча еррига автомашинех ахаш мара болх бе арайоалаш хилац, хIаьта цар а бац боагIача бесса болх.

КIир йоаккхача карьерана тIадолла наькъаш Iалаьмате хала да, цудухьа каст-каста автомашина чархаш а сехе болх ца беш соцаш моттигаш нийслу. Ишта тоъаш яц запасной оатхалаш а. Царна ремонт е моттиг ца хилар бахьан долаш «БЕЛАЗ»-и «КРАЗ»-и маркагIа йола автомашинаш дукхача хана болх ца беш латташ хул. Цу кхоачамбоацарел совгIа бийдала участка балхи новкъарло еш да гIулакх деш йола персонали ремонтникаши ца тоъаш хилар.

Цу тайпара хьал да цемент йоттача цехера дар а, электрикаш, слесараш, машинисташ тоъаш бац, къахьегам вIаштIехьабаккхара дисциплина лелара я. Цудухьа апрель бетта № 1 йолча пийшке эзари хилар болх ца беш сайцая электрофильтраш.

План юкъагIийсар. Пийшкаш каст-каста балха юкъагIъювлаш хиларо оборуднова еча кирпишка чIоагIа лелараагIа хулийт. Белгалдаккха дезаш да укхаза тIеххьарча шин шера ялх начальник хувцаенна хилар а. Цу гIулакхо а лерттIа дIабихийтац болх.

Дукха ха йоацаш ремонт а соцае йийзар № 2 йола пийшк. Пийшках лерттIа пайда ца эйбари, техническ режим телхаяри бахьан долаш пийшка корпус йоагIачул дукхагIа йоах а луш оттIа йолаелар. Оаха цIенхашта бехктохаме эзар цу повна бехке хиния мастер А. Кащенкои машинист А. Горбунови.

Во болх беш яр дIадахача ах шера хIамаш охьаш йола цех. Клинкер ца хилар бахьан долаш цемент охьаш йолча йиъ хьаьро 7687 сахьат сеца латташ даьнихар. Кхыча тайппара аьлча, болх бе беза еррига ха хьанйцача 35,7 процент мара болх бацзар цар. Цемент дика ца хилара бахьан да цунах тохаш йола хIамаш тIаьда. ЙоагIача бесса йокъаяяза хилар. Бакъда, завод Iойлаьча дийкахьа дева суццилка болх беш яц.

Дукха хIама да контрольно-измерительни приборашюкъейоалаярах тийша а. Халахете а, КИП-а приборашкаст-каста болх ца беш хул керттерча энергетика Л. Волошинас служба болх лерттIа вIаштIехьбаькха ца хилар бахьан долаш. Цу гIулакхо технически оборудовани балха тIахьожам лоаттабелга халагIча хьала тIа оттаду. ТIаккха из йох. ДоагIача боарам тIа ледац электричествоца завод Iалашъяра йолча схемах пайда ийбелга а.

Тха заводе эттача уж вай дувцараш санна долча хьалаша хьахулийт кадраш балха тIара дIаювлилга. ДIадахача ах шера заводе балха хьайцавар 93 саг, хIаьта балхара дIаваьнараш 162 саг ва. Царех прогулаш кхыйола нарушенеш яр бахьан долаш 70 саг дIаваьккхав, царна юкъе машиниста гIенча Л. Малаева, бункеровщикаш С. Сайбулатови С. Лорсанови, водитель А. Осмаев, ишта кхыбараш а болаш. Дерригаш а дIадахача ах шера доадаьраш 5003 сага-ди да.

ХАТТАР: Лечи Хасанович, завода кулгалхой хIанз долаш дола хьалаш тоадира тIехьа ишта къовсам лоаттабе дага ба? Цу хьакъехьа хьдда деш дар фуд?

ЖОП: Толамаш даха гIерте, предприяте хIара коммунист комсомолец, беррига болхлой коллектива хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча дакъа лоацаш хила беза. Оаха хIанз беррига кхетама болх къаьстта цу лостамагIа вIаштIехьбоаннх.

Де дезаш дараш геттара дукха да. Заводе тоъаш бац квалифицированни болхлой. Оаха вIаштIехьдоахаргда специалисташ укхаза дуккхача хана Iергбола хьалаш. Заводе керда балха боагIараша экзамен лу шоай балха дIатIабутаргболаш.

Предприяте кулгалхоии комплексни план оттаьй балха производства хьалаш тоадара, къахьегам лорабара, хатараш ца хилийтара тIаерзаль.

Оаха лира къовсам лоаттабергба долаш дола кхоачамбоацараш дIадахара оттаь мероприятеш бокъонца чакхъяхара тIехьа. ЦIенхашта бехктохаме оазргба хатар хилара, болх сеца латтара, къахьегама дисциплина толхаяра бехке бараш. Фуд тха хIанзале де кхийнар? Йолаш йолча йиъе пийшка ремонт яьй, кхесташ йолча шин пийшка капитальни ремонт яьй, редукторашкарей подшипникашкарей Iоуухаш дола даьтта социадьд. ЧIир йоаккхача карьере кхоалле хьалъяь яьннай. Бакъда, кхы тIа а де дезараш кIеанга дац. Цу тIехьа толам баккха тха каяргъа къоастаде мел деза дешаш вIаши дегадувлаши комплексни оаха лъестадой.

БАКУ. ТIехьара 50 тонна хулаш йола монтажни блок хьалтIаьнийхай Владимир Ильича цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьаллъеча каталитически риформинга установка тIа. Риформинга колонна хIинз 76 метра кхаьчай. Из гIишло ерча эггара лакхагIнола белгало я из.

Оборудовани ейтар «Литвин» яха французски фирма я, монтаж ирш фирмы калашца дакъа лоацаш «Азнефтехиммонтаж» яхача треста гIишлонхой ба.

Каталитически риформинга установка лаьхапютанови бензин дакхьара лаьрхIа я.

СУРТА ТIА: гIишлош цхьана участке.

О. ЛИТВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ШОАЙЛА БУВЗАМ БОЛАШ

«Красный молот» завода коллективо тIеххоачашъяь продукци арахецара а маьхалъяккхара а ворхI бетта планаш.

Дикка болх беш я завода еррига цехаши участкаши. Бакъда, къаьстта белгаляха йоагIа массадолча хьоакхамех социалистически яхье котало яьнне мехкдаьтта аппаратура кийчъеш йолча номераш 5, 17 йолча цехий коллективаш.

Карарча шера заводе аьржача яхье цхьаза цхьанней алхаза вокхой хьалхара моттигаш яьхай, шера планал совгIа продукци арахеца тIаница декхараш хIанзале кхоачаш а деш.

Цу цехаша ворхI бетта планал совгIа арахийцача продукцех дуккагIъяр къахьегама овсарле лакхъяра чотех яийтай. Масала, № 5 йолча цехо цун чотах 355 эзар сома арадукий арахийцай, хIаьта № 17 йолча цехо — 1180 тонн.

Цу шин цехо беш бола болх айхха бувзам болаш ба — Ю. В. Рогозина кулгалдеча вхрийттагIча цехо оборудованена оатхалаш кийчъю, хIаьта Б. И. Рожона кулгалдеча пхелагIча цехо, сборочно-монтажни оахалаш я из. Уж оатхалаш вIашагI а ехка оборудовани хьаю. Ишта вIаши бувзам болаш йолча цехий хьокхамаш а цхьана дувца йиш йолаш да.

Дукха къахьег цехий коллективаша шоаш арахецача продукцега дIабода мах лакхбара тIехьа. Укх шера духхьала пхе бетта продукцега дIадодар мIеоигдара чотах планагIа лаьрхIачул совгIа 34,2 эзар сом кхоадаьд цар.

Дукхаш мел долча дикача хьоакхамаша хIахьоки цу цехий коллективаша производствни къахьегамеи комплексни система эргайоахаш тоа а еп, хIара бетта продукци арахецарех къахьегама овсарле лакхйрех, цун дикала хьокхамий планаш тIеххкоачаш а еш стабильно болх белга.

Завода цехашца социалистически яхь лелаль из Iеш, шоаи цехий участкаши, бригадашта юкъе дика вIаштIехьбаьккхаб из болх цу коллективаша. ХIаьта социалистически яхьа экрана тIа хIара декхара хьоакхамаш дIаладу, царех йоагIа оценка оттаю. Уж а кхыбараш а санна долча дикача гIулакхаша торо лу къахьегамхошта шоай болх тоабе. Цехашна лелаеча яхье хьалхалаттарех я А. С. Колесникова кулгалду бригада, Н. И. Брыкгунова бригада, СССР Лаьрххьарча Совета депутата Н. Г. Рыжейкова бригада, ишта кхыяраш.

Сборочно-монтажни цехе пхьайтта саг ва 1980-ча шера чотах къахьегаш, царех ба котельщикаш Н. Г. Рыженков, Б. И. Тенков, С. С. Лупеев, сварщикаш В. Н. Гужва, В. В. Кахамцев, ишта кхыбараш.

Оатхалаш кийчъечеи сборочно-монтажни цехаша арахецаш йола оборудовани мехкдаьттан газеи, мехкдаьтта чакхдоахача, химически промышленноста лаьрхIа я. Коллективаша шоай ниййса кхобаш арахеца продукции дикагIа хилийтара. Дикала тIахьожам лоаттабе царна гIо ду балха тIа чакхйоахача бальни системо. ТIаккха гучайоал хьаи, мичахьа дешарло йлийтай, из дIаяккхара сихха оарцагIа боал. Вай республике меттел мехка дукхача моттигашка а доазал арахьа а дIакхухьийташ я укх тIехьарча шерашна брик еш моттигаш ца нийсъялара совгIа. Дика я аьнна могаш а, ховташ а я цу цехий продукци.

Белгалдаккха доагIа шина а цеха коллективаш шоайла чIоагIа барттайнеи, эшшача дIа-юха гIо-новкъостал деши хилар. Бакъда, цу дикача гIулакхаша новкъарле яц царна шоайла къахьегама тIехьа къовсам лелабе. Цу къовсамо кхы а доккхийча, нердача толамашка кхувл уж.

Карарча хана шоай кхо тIабахийте къахьегаш и шоайла бувзам бола коллективаш, нердача кхы а дикахагIча толамашца В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денна накъаяхара.

Х. ГИРЕЕВА.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЕ ГАРГА БА

№ 155 йолча ПМК МагIалбикерча гIишлошъеча тха участка болхлоша укх шера планах 691 эзар сома балхаш де дезача хIанзале 569 эзар сома маьхa балхаш даьд, ишта аьлча 82 процент кхоачашъяьй шера план.

Социалистически яхье хьалхле лелаеш хьабоагIа тха комплексни бригадера гIишлонхой. МагIалбике эггара хьалха хоарасчетни бригадаш подрядах болх бе йолаеннай тха коллектив. Цох доккха бернат а даьннад.

70 фусам йола нахна чубака цIенош, геролерча керттерча сберкассана дола керда цIенош — уж я тха бригада укх шера хьалъеш кота керттера гIишлош. Дукха ха я сберкасса лаьрхIа цIа хьалдетта тха каменщикаш баьина. ХIанз вIаштIардаьча цIен тIеххьара пхелагIа этаж хьалйотташ латт. Укх шера бIаьсти апрель бетта дIадоладаьдар оаха из керда цIа хьалде. ХIаьта ер бутт чакхбоалаш цун лелаш хьалдоттила йилстелаккха лаьрхIа хьинар кхо па деш къахьегаш хьабоагIар бригада гIишлонхой. Нах чубаха цIенош хьалдеча цхьа бутт совгIа графикал хьалха боагIа тха бригадера каменщикаш.

Бригада хьалхашка латта декхараш дикка кхоачашдаре дукха хьинари къахьегами дIалуш ба тха толамагIбола каменщикаш Муцольгов IалдалХьамид, Матиев Салман, Арчаков IИбрахIим, Картоев Махьмад, Арапиев Хьусен, плотникаш Даурбеков Яхьья, Арапиев Асхьаб, кхыбараш.

Дукхача шерашка гIишлош хьалъеш болх беш, из говзал йиала карлераал. Шоашта мел ховр кхо ца деш къонача гIишлонхошта дIалоадеш, цар хьехамча волаш хьавоагIа царех хIарарал.

Цар новкъосталца гIишлош хьалъяра говзал сихха карагI е ерааль царна ниисса болх беш ба тха бригадера каменщикаш Курсинева Найват, Картоева Макка, Аравиева Аминат, Хизриева Мовлатхан, кхыбараш. 130—150 процент кхоачашъю цар хIара дийнахьа балха нормаш.

Хьинар хо па деш къахьегарга хьежжа да гIишлонхой алапеш а. 200—230 сом бетта долаш алапеш йиду тха болхлоша, арахьа лелаш хиларах доагIар доалаш.

Шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашду МагIалбикерча гIишлошъеча участка кхыча бригадаи коллективаша а. Царех я Шадиев Салмана каменщикий, Цечоев Махьмада плотникий, Агиева Мовлатхана отделочникий, Бельтоева Ляхай бетонщикий бригадаш. 130—135 процент кхоачашъю цар шоай нормаш.

«ТIехьабусараш боацаш бе болх», «ХIара балха денна — лакхала знак» яхача деанаах социалистически яхь а йоаржаль гIишлонхоша къахьегар бахьан долаш тха участка коллектива вIаштIехьдаьннад июль бетта план 206 процент кхоачашъе.

Тхоай гIишлош хьалъярал совгIа тха болхлой хиннаб МагIалбикерча маькх еча заводеи городерча котелнеи аварийни балхаш чакхдоахаш а.

ХьатIадоагIача шера тха бригада коллективо социалистически яхье ехаI лерхI вай Нохч-ГIалгIай республике цIи хеза йола нов. Хеджиева кулгалду бригада.

Х. МУЦОЛЬГОВ,
№ 155 йолча ПМК МагIалбикерча гIишлош участка комплексни бригада бригадир.

Ах шу совгIа ха мара яц Каргалинке «Шелковской» яха жан хьахкарчи кхоаба совхоз Iойлла. ХIанзле а дика балха хьокхамаш даьхад цун коллективо: 3 тони план йолаш пачча хьалихенна дIачуденнад 17 тонн тха.

Шера 60 тони дулх тIакхетийта дезача ворхI бетта кхаьбача хьайбашта 209 тонн тIакхетийтад, хIаьта юхебисача пхе бетта кхы а 100 тони дулх тIакхетийта лерхI совхоза болхлоша.

Из толам баьккхаб цар оасарле лаьха йолаш къахьегарах, жа Iуша Iунал дика деши доакъар лерттIа теладаш хьайбаш кхабарах. Укх шера ворхI бетта цар кхьабараш 14941 устагIа бе, планагIа 9700 мара хила ца безача. Ер шу чакхдалалехьа 24870 устагIа чуоттабаь борстабе дага ба уж.

Низ дIакхоач совхоза болхлой хьакхарч кхаба я. 1225 хьаьнна латт чуоттаяь. Уж дулха комбинате дIачулургйолаш я ноябрь бетта. ПланагIа йоацаш кхоабаш а уж.

Жан хьахкарчи совхозага кхаба хьачутеларaш Шелковской района колхозаш я. Ши эзар устагIа хьачубеннаб ухх шера Ставропольски краерча совхозашка а.

Хьайбаш кхоабача белгалбаьлча ба жа Iуй Умаров Тамигаза, Исмаилов Абуташ, Абдулрашидов Ризван, Гадаев Элимхьаж, хьахкарч лелаю Иванчикова Полина, тракторист Салимгиреев Абубакар, совхоза болхло Мальсагов Моулди, кхыбараш.

С. АУШЕВ.

СУРТА ТIА: (аьттехьара аьрдехьа) чабанаш: Гадиев Элимхьажа, Абдулрашидов Ризван, бригадир Умаров Баудин.

Н. ПЛИЕВА сурт.

НАЬСАРХОЙ — КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Назрановски района механизаторий слет хилар ухх деношна Наьсарера культура Двореце.

«Гурахьа дIадийна хиына ялат чуэцара итогех, тIехьа тIайоагIача хана чуерзае еза культураш сихеи цIенеи чуэцаран гурахьа дув ялат дIадераи де дозаркй хьакъехьа» доклад йир района юрта боахама управлене начальника С. М. Сагова.

«1979 шера хьувкъам чуэцилга, юртбоахама продукташ доакъари кийчделга Iалашдера а 1970—1980 шера хьайбаш толамо Iоигара дахара а кхы тIа де дезача гIуллакхий хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцама жоп а луш, района къахьегамхоша соахкарчул дуккха дикагIа балхаш вIаштIехьдаьха гурахьа дийнача ялата ухх шерара хьувкъам чуийца хилар белгалдаьккхар во ше къамаьл деш. Ялат чуэца доладале ерригача совхозашкен бIаргчача районен лаьрххIа планаш оттаьяр. Илатовский метод ларде а лоацаш дерригача боахамашка вIашагIъеккхар хьувкъам чуэцара - транспортни комплексаш. ХIаьта ка бола ялат 10538 гектара тIара чудерзаде дезаш дар. Районе массарел хьалха хьувкъам чуийца баьккхар «40 лет Октября» яхача совхоза къахьегамхоша (совхоза директор М. А. Албаков). Цул совгIа ялат сиха чудерзадаь даьхкара доккха новкъостал дир цар «Маяк», «Экажевский» яхача совхозашта а.

Соахкарчул дукха сихагIеи балхаш дика вIаштIехьдаьхаи чакхъяьккхар кIимарса кампани «Назрановский» совхозо (директор М. Х. Льянов), совхоз-техникумо (директор М. М. Цокиев). Цу боахамаша а дика новкъостал дир «Экажевский», «Маяк», совхозашта ка бола ялат чудерзаде. Цул совгIа белгалдеккха доагIа, ялат чуэца новкъостал деш «Назрановский» совхоза соахка кхыча боахамашкара йоалаь ткъо машин совгIа хиннийле, ухх шера цхьакха хиннайоцилга. Дуккхьала шоай боахама торонаш оарцагIаьнкха чудера дар дерригa ялат.

«ПланагIа хIара гектара тIара 18 центнер на бола ялат дакъха лаьрхIача 18,5 центнер яьккхар наьсархоша. Дерригa а шера планагIа 19106 тонн йолаш, 19335 тонн чудера ялат. ХIаьта хIара гектара тIара чуийца ялат соахка хинначул 0,9 центнер совгIа хилар. Массарел дукхагIа — хIара гектара тIара 21,9 центнер ялат даьлар совхоз - техникума кхащкара. Планал совгIа чуийцар из «Назрановский», «40 лет Октября», «Экажевский» совхозаша.

Цу дерригача гIулакхаша вIаштIехьдалийтар района план 7430 тони йолаш паччахьалхенга 9000 тони ка бола ялат дохка. Цул совгIа паччахьалхенга из ялат дохкара ухх шерара план кхоачаш ца еш цхьаькха совхоз йисанзаар районе. ХIаьта совхоз-техникумо ялат доакъара кхьиметтел пхе шера план кхоачашъе карагIдаьлар ухх шера.

Къаьст - къаьстача бригадашта юкъе эттера дукхагIа — хIара гектара тIара 23,5 центнер ялат чудера совхоз-техникума къахьегамхочо Ленина, Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш лелаеча Евлоев Махьмада кулгалдеча комплексо. ХIаьта яхье шоллагIа моттиг яьккхар 535 гектарах хIаране тIара 23,4 центнер чуийцача «40 лет Октября» яхача совхоза Кодзоев Асхьаба кулгалдеча бригаде коллективо, дерригa ялат пхе балха дийнахьа чудерзадаь а даьккхар.

КIи-марса кампане дакъа лоацача хана хьалхашка лаьттача декхарех толамца лоархIабаь дукха комбайнераш ба. Масала, «40 лет Октября» яхача совхоза комбайнера Терьиниев Ахьмада план 150 йолаш 211 гектара тIара ялат чудера. План 224 йолаш районе массарел дукхагIа, 446 тони ялат, аьрдир совхоз - техникумерча комбайнера Канциго Мусас. Иштта оасаре болх бир «Назрановский» совхоза комбайнераша Гиздиев Османи, Оздоев Ювнаса, Евбоев Iаддрахьмана, Котиев Вахас, «Экажевский» совхозерча Гиреев Машариnа, Гайтов Татархана, «40 лет Октября» совхоза механизатораша Гадиев Бориса, Зурабов Ахьмеда.

Шеррa социалистически яхь яьржаяр кхашнара хьаттa ялат дIакхухьаш хиннача шофераштa юкъе а. Шоай бвахе нормаш дикка тIехкхоачашъеш къахьийтар совхоз - техникуме ялат чуэцача дакъа лоацеш хиннача шофераша Евлоев Ювнаса. Гандалоев Берснакъас. Мальсагов Рашида, Албогачиев Якъубe. Котиев Махьмеда, дукхахча кхычар.

Ялат чудерзадеча дакъа лоацача техника хьалагa хьожаш, ехача сиха токеш, хьинаре къахьийтар слесарашa наладчикаша, механикаша «Назрановский» совхозерча: Тохов Мувсас, Аушев Хьасана, Мерешков Ильяса, Маргиев Назира, «Экажевский» совхозерча Костоев Увайсе, «40 лет Октября» совхозерча Тимурзиев Салмана, кхычар.

Болх дика вIаштIехьбаьккхар ялат дIаацача Плиевски пункта коллективо.

Цуна цхьаьни тIехьа тIа йоагIача хана дагенхьаба а нийс ца далийта а хьажа веза дукха кхоачамбоацараш я нийсделар. Масала, 12—15 балха ди мара ца доадеш ялат чуэца дезаш хиннача 20 ди доадир района боахамаш. Из иштта нийсделар механизатораш а ца тоъаш цхьадола дакъа комбайнаш кIи-марса кампане дакъа лоацаш ца хиларах, комбайнаш тIа хоашабаь цхьабола нах парна техническам доал дара а лерттIа лелаира а опыт йоацаш хиларах. Из бахьан долаш комбайнаш каст-каста йохар, уж тоеш дукха хе яккха езаш хулар механикаш. Цу тайпара моттигаш каст-каста нийсйолийтар «Экажевский», «Маяк» яхача совхозашка. Лоха ба ка болча ялата хьувкъам а.

Цул совгIа дика хьувкъам кхебара гектара чIоагIа Iаткъ гурахьа дув ялат дIадуш дола кхаш каст-каста хувцаш ца хилар а. Цхьаццa долча боахамашиа агротехника бокъонаша дIа ма дехха минеральни удобренеш кхачийтаце кхашка, фу дIадера ханаш тIехьайоахаш, лоха кондици йола фу дIадуеш моттигаш нийслу.

10—15 сентябре денз дIа а доладаь 10 дийнахьа гурахьа дув ялаташ дIадийча дике хьувкъ районе. Укх шера дукхьала ка бола ялат кхедаьча 3008 гектара тIеи хьалха цу тIа йийна хинна культураш — ка бола ялаташ — дика хьувкъадара аьттув а луш долча 8153 гектара тIеи дIаде йиш йолаш да ялат ухх гурахьа. Цхьабакъда, из гIулакх цу ханашка чакхдаккха йиш хургья, нагахьа санна силоса дIайийна хинна хьажкIашни кIимраи генараш 8 дийнахьеи чуэца вIаштIехьдоале. ХIаьта из дерриса а чакхдаккхара шоай беррига терхам тIабахийта беза района юрта боахама къахьегамхоша.

Укх шера 13 эзар тони хьажкIаш паччахьалхенна дIаяла езаш ба наьсархой. Из гIулакх чакхдаккха карагIдоале, хьалха тIадиса хиина декхар а тоххаш, паччахьалхенна ялат дIадалара дийъ шера план толамца кхоачашъе йиш хургья района къахьегамхой. Из лаьрхIа хиннача тайпара кхоачашде вIаштIехьдаргда, нагахьа санна ерригa хьажкIаш дика доал а деш шийн хана хьа чуийца йоахе. Цудухьа ка кулла дикагIа кийчо е хьажа беза района юрта боахама болхлой ялата хьажкIаш чуэцара.

Ялат чуэцача хана яьржа хиннача яхье хьалхабаьннарашта, шоай декхараш толамца кхоачаш а деш къахьийтарашта Сийлен грамоташ, маьхе совгIаташ, ахчан премеш елар.

А. САГОВ,
тха соб корр.

ДИКАЧА НАХАХ

ШИЙ БАЛХА ГОВЗАНЧ

Дика къахьегама котало яьккхай ухх шера Урус-Мартановски района ялат кхедераша. Гектара тIара юкъера лаьрхIача 26 центнер совгIа ялат чуийцад. Хьувкъам кхебеча а чуэцача а къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб дукха механизатораш. Царех цхьаннех хургда вай дIахора къамаьл.

Из ва «Горец» совхоза ялат кхедер Асаев Супьян. Ер тхьаь иттаагIа шу да ялаташ чуэцара гIулакха шийн беррига низ дIалуш къахьегаш из хьавоагIа. Цун балха белгала долаш къаьстта цхьа хIама да: шерра шера говзал а балха опыт а тIа мел кхет лакхагIа хулаш хьадоагIа цун хьокхамаш, балха оасарле.

Масала, ухх шера 600 тоннал совгIа ялат чудера цо, хIаьта соахка — 500 тонн. Цу тIа цхьаькха а доагIа белгалде: сиха, дика, цIена болх бу механизатора. Цо ше ухх тайпара дуац ялат чуэцарах:

— Ялат хьанха, арда воалавалале теркам тIабахийта хьож со комбайна ерригача оатхалашка, цар беча балхага.

Лерга устагIа санна пергIатдаьнна, цIендсена латт хIанз ши кIира хьалха ялатах дийна кинна совхоза кхаш. ШоллагIа из культураш дIаера хIанзое тохабеннаб боахаме. ХIаьта ши кIира хьалха укхаза нийсденнача ухх тайпара сурт гургдар.

...Июль бетта дIайхача дийнахьа, цхьатарра пхийтта комбайн кхай тIа аьлар. Хьалха яр Асаева лехкар.

Кхай тIа гIолла цун комбайн дIахо ме йода алсамдулар Iотувсача чана холаш, цIенача ялатах хьалъюзар бункер. Низкъа мара кхоацар машинаш аьрда ялат дIакхахьа. Цу хана къаьстта белгайн дар цхьо а малхо а баьрзаьл комбайнера безаме юхь тIа раьза, беррига балха чуийна хиларах доагаш хьежа цун бIаргаш.

Массехказа Казахстана Тургайски областен Татарен хиннав Супьян, ялат чуэца новкъостал де ваха. Массалахьара цо болх баьча боалама кулгалхой цIерагIа бархал оалаш дола письмош тIехьанхад цунна. Супьяна ше а чIоагIа раьза волаш буш цу моттигашка шийца лекарий санна болаш барттайна къахьийта дукхачча къамех болам нах. Соахка Татаре волаш ялат чуийца даьккхача яьча итогех кхоалагIа моттиг яьккхар Супьяна. ХIаьта цул хьалха дахача шера вай республика воалаьни яьшиа хьалхара моттиг яьккхар.

Ше коммунист хилара тарра лам Супьяна бе баьха доацаш шоай декхараш кхоачашду механизатораш. Моттигаш нийслу из юкъелоахаш а. Къаьстта ялат доадарна е цIена из чу ца эцарца дуваадечча хилча хIаьта а. Уж моттигаш дукхагIа нийслу къонача, балха бокъонца чам ха ца кийнача механизаторашта юкъе. СаббагIа, цхьабакъда цIенхаштташ хьадден хул цун къамаьл цу моргашца. Къоначa механизатора дагадоагIа тIаккха из шийъ ше аьца шераш.

— Школе деша вагIача шерашка каст-каста тхоай юрта йисте йолча МТС-е ухар тхо, — дуац цо. — Iалаьмате дог гIоавоалар тха моллагIча цхьан дог кIаьле волча механизатора тхоах cera шийнa трактора тIа ховича е кхай тIа кхачалца вигача. ХIаьта кабинка чу а ховая на дIа миштa йолаю, миштa лалла еза хьахьехача-м бIарчача дийнахьа дувцаз хIама хулар поз. Дерригa машинаша даьха дале а, догаш гIоабьнна яIадоагIар.

Иштта доагара-дика, шерагара-шерага чIоагIлуш бар техникацара цун безам. ХIаьта ялхайтта шу даьлча цу профессе тIа соц цун уйла. Бер долаш ше хиача МТС-е тракторийстий курсашка вода Супьян. Массех бутт баьлча эттара хьалха бе дол цо механизатора говзал кареерзацьх дола документ. Из ше хьайийцача гIоне шийгара гIалат ца доалийташ хьа а воагIа.

Из керте лата бригада хIара шера социалистически яхье хьалха йолаш хьайоагIа. Супьяна ше а дуккхаза хьалхара моттигаш яьхай яхье. Из бахьан долаш 1970 шера «За трудовую доблесть» яха медаль душ белгалвоаккх из. Дукха сийлен грамоташ, мах бола совгIаташ тийннад.

Укх шера ка бола ялат чуэцаш баьча балха раьза ва ялат кхедер. ХIанз чакхдаьначa цу балхий итог яра хьисапе дерригa мах беш хуш цо ше.

Пхийтта вар уж ялат чуэцаш. Ровчаша болх соцабаь ха ца лаьрхIача комбайнаша цхьа сахьт доадаьдац ше. Цудухьа сиха а дика-л дIабодар тха болх, йоах механизатора. Болх беш яр депутатски постащ, халкъа тIахьожама группаш. Из бахьан долаш цхьа буртиг ца бовбеш цIена чуийца даьккхар ялат.

Ялат чуийца даьккха дале а лаьтIдеина дац совхоза кхашнара балхаш. «Юкъарча хьайбашта ма эшиа доакъар» яхача девизагIа боах бу механизатораша доакъара лаьрхIа хьажкIаш хьокхача. Йол, ча Iалашдеча. Цига шийн деррига хьинар, низ дIадуш, къахьегаш ва юртбоахача балхий говзанча, къахьегама ветеран Асаев Супьян а.

С. ШАДИЕВ.

ШАЬРАЧА АРЕН КЕМА ЛЕХКАР

Форд санна, теркаш латт ялат. Форда теттара тарадест ялатий кхаш гIийлле мух а баьнна цар кхаш хьоадича. Сийрда хьеж къулбехьен малх. Ха де эттача санна латт лакха лоамаш. Цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш болх кхай тIа гIолла комбайнаш. Цхьан юкъа а бIаргаш дувшадича хеталу хьона гуш дараш шортта форда тIа лелаш дола кемаш да аьнна.

Цхьан комбайна кабина чу гуш да юккъера дегI долча, нахах тоавеннача сага гIов. БIубенна дада цун кулгаш комбайна гергача кон тIа. ХIама эе даьнна бIаргаш кIирдешна хьалхашнахьа дIа хьежаш да.

— Малав из? — Iелац тхо ца хьаттача.

— Из тха дикагIа вола комбайнер Александр Шатова ва, — шоа эу тхона «Кавказ» яхача конски совхоза директора А. Т. Герасименкос. — Хьанкал шу цун агрегата тIа агIача цIеча байракхагага. Из цун къахьегама толамий символ я. Цу тайпара йола байракхилгаш йогI оаха ялат чуэцача лакха толамаш доаьча комбайнаш тIа. Тха Саннс, йоах цо Шатова комбайнегахьа корта а лостабаь, ялат чуэца долаьдьча хьалхарча дийнахьа деш яхье сег шийла хьалхавалийтавац. Из тамаш а яц. Ялат чуийна а даьнна итогаш йича гучадаьннад Александр Шатова сезонии норма 80 гектар йолча 301 гектара тIа ялат чуийца хилар. 4500 тонн чу а аьхьаш.

Комбайнерашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай цо боахаме меттел районе а, шийн къехамчел а дукхха хьалха а воалаш. Цхьабакъда ше иштта доккхий толамаш дахарах хIамма а кураваьннавац Саша. хIаьта шийн болх бе Iомаваьрий хам на беш а вац. Иштта доккхий толамаш даха шийн каллара бахьан хьехамчаша ше болх бе, лаьттан хам бе, къахьега Iомавар лоархIаш ва из.

Александр Шатов ваьв Вознесенская оалача станице ахархочун доазле. Iамига волаш дена балха тIаьхтувш, къахьегамца моарзо йолаш хиннав. Массава боахкагIбарий гIулакха кийча хиннав Саша. БархI класс яьккхача балха ваха лаьрхIар цо. Амма ираз лохаш шийн станицана гаьна валанзар. «Кавказ» яхача колхозе (хIанз совхоз «Кавказ» я из) прицепщикалла балха вахар. Из дар 1968 шере. Хьенкха хIама деш, къахьегамца безам болаш, оьнмар деш волча дIамигача сага раьза хилар механизатораш а. Цар массане а кхетадир цунах бокъонца вола кхашлеладерхо хургхвар.

— Опыт-м йоацачун хьаьулаш хIама я, вай беча балха мерттердар лаьттан хам беш хилар да, — яхаш хьехар дора Сашина механизаторaша ветерaнаша.

Массе хана техникага бIарглонхаш хулар Саша. ХIаьта боалама механизаторий курсаш хьайийналача цига деша вахар.

БIаьсти яьлар. Болата «дала» тIа а хайна лаьтта тоаде волавелар Саша. Лаьтта леладерий балха юкъе эггара бехкитоххаметIа йола операци — бIаьсти дув ялат дIаде я валийтар из. Цхьабакъда цхьаккха моттиг-м нийсъялаьзар къона трактористи бран яь, болх харцахьа баь, гIалат ваьнна.

Ше мел дер лаьрхIа а дьнача дас шийн беша дер санна а дора Сашас.

Иштта къахьегаш хьавера из 1972 шу хьатIакхаччалца. Цо болх дика баь хилар хьахьокх цуннаш тийнна Сийлен грамоташ, ахчан премеш, безача маьха совгIаташ хьежадеш дийттача приказаш. 1972 шера Советски Эскаре гIулакх де вагар Саша. Дика гIулакх деш чакхваьлар из цига а.

ЦIавоагIа Саша 1974 шера. Бокъонца кхийнав, нахах чIоагIленнав. Оамал а, кхьиметтел волавалар а хувцаденнад.

— Мича хьожавергва вай хьо, салте? — хаьттар цунга совхозе.

— Мишта мича? Сай бригаде юхахьожавергва-кх, — жоп делар Шатова.

Иштта, юха а шийн бригаде болх бе волавелар Саша. Цунна елар керда «Беларусь» яха трактор.

— Ма дика даь-кх дерригa а, — велакъеж Саша. — Эскаре гIулакх деш а Белорусс вар, хIанз тIаьагIаш а «Беларусь» я. Цхьа дезал санна дах вай мехка советски халкъаш.

Цхьа ха яьлар. Наташа кхийтар цунах. Учетчица яр из совхозе. ВIашагIкхийтар уж шиъ. Массава гIадвахавар коллективе. Бакъахьарча шин сага цаI шоллагIчоа кхоравеаьа, цар цхьа дезал хиннаб. ХIанз царна ши делалхо тIакхийттав: воI Александр и воI Людек.

Шурий - товарни ферме я Наташа болх беш. ферма заведующе декхараш кхоачашдеш, вокхагIеволча Александре шийн професси хийцанц, цо ялат кхеду.

Механизатора вахаре доккха событи хилар из керте дIаэзар. Дог тохадена вар Александр собране водаш. Амма беррига коммунисташта хеташ хилар цаI дар: КПСС член хила мегарг волаш ва. Из дар соахка.

М. ДАСКИЕВ.

МЕХКДАЬТТА, ГЕРЗ, ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ТIОМ

Персидски залива тIа моркаш Iовш йоагIа. Из метафора тIа-тIа дукхагIа нийслу газеташ тIарча материалашта керте яьль, хIаьта цар тIа ювцараш метеорологически явленеш а йоацаш, политически ситуацеш а хул. Iарбий мехкий общественность цIенхашта корзагIъаьккха я Египтан Израилан юкъера сепаратни договор керттера чIоагIало а йолаш йолча Гаргарча Малхбоалерча США политика. «Машара» договор оалаш долчо, Садата капитулянтски курс дIатIаэдацаш боаца регионера мах цийна дукхьал баьха ца Iеш; Египта дукхьаларя хоадам болалаш йола политически а экономически а санкцеш тIа а эцийтай.

Из бахьан долаш ВIашагIкхийттача Штаташ Iарбий паччахьалкхенашта дукхьал психологически тIом болабаьб, кхьиметтел тIема низ юкъе боалабергба ше яхаш уккара а боахаш. Цу мехкий территореш хьашт ма хиллингсьа чехка хьеш латтача «сихача реагироване корпуса» гIонца шоаш лорасгIйолча» шоай мехкдаьтта промыслай хьесап лоархIаш л США. Укхаза сиеме йоаца атмосфера хьаллоаттаара гIо ду, израильски разведка гIулакх де гIерташ деча, Ормузски пролива мехкдаьттах дизача танкераш тIа с кийчъеш я яхача диворсех долча хоамашa.

«Аль-Баас» яхача сирийски газета аздy, американски администраце Iарбашцара моастагIал Израилача хIамма а эшашагIа дац яхаш. ЦIенкхашта чоалхане дийрзад США Саудовски Аравецара «къаьстта» доля гIулакхаш я. «Тешамеча доттагIашта» юкъера гIулакхаш массанена а хоа я луш ца дохийтара, массехк бетта интенсивни къайлагIа дипломати лелайир, хIаьта уж къамаьлаш хиннача хана шин мехка юкъе «бокъонца гучадьнна а чIоагIа а къовсамаш» лаьтта хилар белгалдеккха дезаш а хилар США паччахьалкхен секретарь Сайрус Вэнс.

Дунен рынкана даьнна доккха Iург дIакъовлара, Саудовски Аравия раьза хилар мехкдаьтта кIезагга дукхагIа дикка, хIаьта Женеве хиннача ОПЕК совещане, долларови инфляце бумеранг кхераш, бийцаьа цу даькъа маьхаш лакхдара деша компромиссии позици лаьцар. Иштта а веша а Египтен Израилен сепаратни сделка тIа ца эцара даькъера позици хувцаеннац.

«Палестиний бокъонаш къоабалъеши малхбузен Иерусалимера дьно деза лоархIаш дола лаьтташ юхилулга чIоагIдеши йолча дерригача чулоацача машара соглашенех дола дош оаха цу ерригача проблема ларда хьесапе лерхIаш а эмоционально тIеэцаш а да», — аьнна заявлени йир Саудовски Араве финансий министра Абдель аль Хейла.

Позици къаьтта хьаккайнань я, хIаьта кхьиметтел США ла массаза а санна шоаш аьнначох тIехьа хургья аьнна хеташ хиннача Кувейта, Катара, Бахрейна, ВIашагIкхийттача Iарбий эмирата а тIа-тIа чIоагIагIа хьаллоацаш а я. Из, шеко яц, Вашингтоне ца эувш дисанзар.

США оборона министрага Гарольд Браунага Персидски заливера мехкдаьтта промыслаш «США кьаман хьашташта ма эшашара на хиларагIа» дIалувца мегаш дий аьнна хеттар дича, цо аьлар, цу тайпара хIама агрессивни ца лархIа хала да. Цудухьа цо могадир политически даькъе цхьан гIулакхаш леладаран моллагIа а деташ политически наьъцa нъестадаран дукхагIа теркам тIаухийтилга.

Хеталу, дуцар чIоагIа хьаькъалагIа да аьнна. Цхьабакъда хозза хьажа веза, Брауна Iаьдала гIа мишта хила езаш я проблема политически решени.

Эггара хьалха Египета Израила герзаца Iалашъеш, цул тIехьагIа Саудовски Аравеца а региона кхыча мехкашта а герз луш. Алхха тIехкьарча денощка массехк цу хьакъехьара санкци еннай США конгрессо. Каира тIема техника эцара 3,7 миллиард доллар кредит хьожадьд. Авиабаза хьалхе хьалагIа денна хиннача совгIа 800 миллион доллар дIахийцад Израила. Саудовски Араве йиъ тIема батальона модернизаци елга Iалашду США. Цу программага дIадахийта лаьрхIача 1,23 миллиард долларо хьахьоих цу батальоний салташка ухка гераш кердача шера кийчъяьча корсамах ухкача йовзерсел кIезигагIа хург ца хилар. Хьанхайкадаьд Иорданета хIанзарча хенара 300 танк йохкаш хилар а.

Эр-Риядан Амман гаро ле аьлиц яьча решенех уж мехкаш «машара процесса» юкъе дахьа, Садата режима изоляцена юкъера яла гIо дара, кхыча бесса аьлча, регионa берт бозабе дIаьнхк а гIортар санна хIама лерхI вуврашa. США паччахьалкхен секретара Гаргарча Малхбоалехьарча гIулакхашта волча гIоича Гарольд Сондерса дукхьала дIаьалар, египетско-израильски сделка бахьан Iарбий дунен тIа хинна поляризаци «американски хьаппашта дукхьал болх беш я» аьнна.

Иштта, политически даькъе цхьан гIулакхаш леладари машара процесса герз лоттталарца дийзе лаладу Вашингтоне. Дагадохийта мегаргда, беррига баха мах пхи миллион саг волча Саудовски Араве тIеххьарча шерашка США-ра 24 миллиард доллара маьха геpа ийца хилар. Ше-шегIа отт хаттар, хьанагIа лораяла ши Саудовски Аравела мехкдаьтта а дехка чуденача ахчах ийца иозал гора?

Саудовски кулгалхой тIа-тIа дикагIа кхетадеш боагIа, мехка нхерамзлено цар вахара лоархIамеча дешай даькъе Iарбий кхыча мехкашце барт хулилга дIадехаш хилар. Оборона министра принца Султана аьлар, Гаргарча Малхбоалера ирааc къоасталран даькъаза баьхача Iарбийи палестиницийн бокъонаш юхаметтаоттаяран тIаерзаль йолча моллагIча европейски инициативана тIехьа хургда аьнна.

Теркам тIаэзар дукха ха йоацца хиннача ирано-кувейтски переговораша. Ирана лидерашен Кувейта кхыча мехкашцарча гIулакхий министро шейхо Сабах аль-Ахьмадeн белгалдаьнихар, Персидски залива нхерамзлен проблема дукхьал цу регионерча мехкаша къоастае езаш хилар, хIаьта египетско-израильски сепаратни створ во а могайяр. Кувейтски министра тIахьийхар региона мехкаш шоаш леладеча гIулакхашта айхха координаци ярa.

«Сихача реагироване корпуса» десантникаш Кэмп-Беседа Каролине тренировкеш а. Вашингтона Iарбий дунен барт бохабара тIаерзаль психологически тIема операцей планаш уттаеш а латтача хана, регионера мехкаш моллагIа авантюра а юхитоха кийчлуш да.

В. НАКАРЯКОВ. (АПН).

ДIалийцача Iарбий лаьтташка лелаеча янкесе политикана лухьала болча Iарбашен палестински патриоташтен юкъе тIехь-тIехьагIа дукхагIа террор еш вах лувнали чубехнаши дIа израильски Iаьдалаш.

СУРТА ТIА: оккупанташ.

ТАСС фотохроника.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДАРА — ДУКХАГIА ЙОАКХО

Наьха хьашташ кхоачашделга ма могга тоа а деш, шоай декхарехи паччахьалкхен планахи дика лоархIебеш ба пассажирски автотранспорта Грозненски производственни объединене болхлой. Ховш ма хиллара, водителa болх чIоагIа фийла а мяькара а хила везаш ба. ХIаьта объединене болх беш бола дукхагIа бараш уж памалаш шоеx яхарел совгIа паччахьалкхен план кхоачашъелга лаьгI ца долийташ къахьегаш ба.

Планах лаьца вьлча коллективо ухх шера дIабахача ворхI бетта 13 миллиони 698 эзари километр пассажирашкара мах эцаш иинь бе безача 13 миллиони 853 эзари километр иинь баьб. ХIаьта цунах планал совгIа хьахинна валовни доход 15 эзар гарта сом да. Процентаща лаьрхIача пассажирски транспорта объединене коллективо ворхI бетта план 101,1 процент кхоачашъяьй.

Паччахьалкхен вакки тIанйду социалистически декхарашн тIехьхоачашде вIаштIехьдалар шеко йоацаш къахьегама оасарле лакхъяларца дувзаденна да. ЛоархIам болаш лакхъеннай из цу коллективо алхха дIабахача ворхI бетта а. 1,2 процент къахьегама оасарле лакхъе декхараш тIанйца хиннача, ворхI бетта из лакхъялар кхаьчад 2,1 процентага.

Шоай балха тIа йолаш йол ча торонех биэза пайда эцаш, барт цаI болаш, политико-кхетама болх производствечкичунца бувзаш коллективо къахьегаро из толамашка кхувл.

Дукха ха йоацаш кепатеха арабаьннача «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIа йоах. «Социалистически яхье кхетам баларa йолча торонех, къахьегам вIаштIехьабаккхара бола прогрессивни формаех биззагIа пайда эца беза промышленносте, юрте боахаме тIашлоацьеча, транспорте». Уж декхараш толамца кхоачашдера боккха лоархIам болаш я пятилетке, социалистически яхье хьалха а латташ болхло яхача шера сий лакха лоаттадеча болхлой опыт. Шоай хьипарерча къахьегама хьокхам а телеш, керда толамаш дахара оарцагIбоах яхье хьалдалаттараща шоашта ултув болх беш бола новкъостий.

Из лакхаьа мел дийнар доагIаш да хьалхле лелаеча № 5 йолча колонна начальника Кадыров Ахьмад Салловича, № 3 йолча колонна начальника Маскуров Шахьангире Руслана, № 3 йолча ведифицированни бригада бригадира Наврузов Эскендер Мамиловича. Шераш хьахьар кулгалдеш мел болча коллективаша шоаш тIанйца социалистически декхараши пачча хьалхаси планаши нахалдаш тIехьхоачашьян.

Пассажирски транспорта Грозненски производственни объединене коллективе дукха ба производстве хьалхалаттарш, итталагIа пятилетка, пятилетка диъ шера план кхоачашъьрш. Шоай пятилетка кхоачаш а ль 1981-ча шера чотах къахьегаш ба водителаш Николенко Лидия Андреевна, Ваганян Сергей Баградович, Габнутдинов Рафик Тагирович, Арсамаков Махьатмарза, иштта кхыбараш.

Белгалдаккха доагIа, цу водителаша шоай балха планаш кхоачашдаь ца Iеш боккха кхетама болх коллективе белга. Къонача водителашта хьехар ду, харцваьннар нийсача новкъа воаккх, ма барра хьехамчаш ба уж. Укх тIехьарча хана объединене дика вIаштIехьаьнкха да пассажирашта культурно гIулакх дар. Бакъда, кхоачамбоацараш а нийслу. Масала, наьсахир дукха гаьла йоаца- [illegible]

цун хьашташ кхоачашде. ТIаккха цхьаштайола айхьаьлю нийслуш а моттигаш хул водителашкара. Уж санна дола гIулакхаш бахьан пассажираш леткъаш кавкхатаи уйийт объединене. Уж письмош тергаме ца эцаш дитац коллективе, царех хIаьрдар тоаш. къахьат дайтача гIа а гIой фуд-малак хьож, дикавар конставеш санна бехк бу гIалат ваьшачох. Ерригача коллективо, общественни органашаца тергаме ж уж санна дола тIулакхаш. «Цудухьа, — йоах объединене начальника кхетама даькъа волча заместителa, — хIанз кIезигалуш доагIа леткъаш яадеш дола каьхаташ, тIаккха тха водителаш хестабеш хадераш хIара денна дукхагIа хулъ.

Машар лорабара оарцагIдаьнна да дунен тIа из мел йезаш дола эдам. Цоаца даькъа лоаташ я объединене коллектива а. Цар ростовча- [illegible]

хьалха араьккхар машара фонде водителa цхьан дийнахьа доаккха алаш дIачулуш болх беш йола такси. Из такси хIара денна болх беш а тIаккьежача цу гIулакха ледилга хьоргдолаш кийчъяь а я. Эггара хьалхарча дийнахьа цу машина тIа болх бе араваьккхар объединене эксплуатаце начальник, партийни организаце секретарь Арсамаков Ибрахима Баьталгери. хIаьта цун инициативагIа дIа а доладир из дика гIулакх.

Машара фонде шин-шийна мукъа долча дийнахьа баьча балха алапи дIадала гIертараш кIезига бац, цар вешта долча дийнахьарчул а дика тIа бу цу дийнахьа болх. ХIара бетта объединене коллективо машара фонде 340—250 сом ахча дIалу.

ХIанз коллектив къахьегаш я В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна тIанйна социалистически декхараш [illegible]

Х. АУШЕВА.

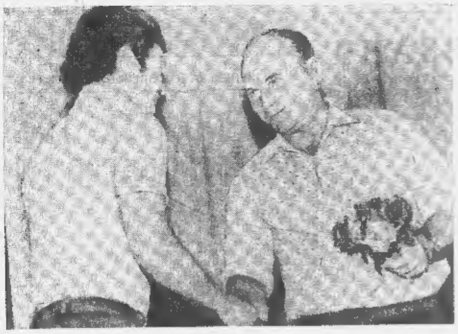

КЕРДА ОБРЯДАШ — ВАХАРЕ

ДИЦЛУРГДОАЦА ВІАШАГІКХЕТАР

Укх деношка йуккха нах гулбеннабар Старопромысловски районерчу Горьке цІерагІча клубе. Трибуна тІа вайначарча парте райкома секретара Вихляев Николай Ивановича аьлар:

— Вай тахан вІашагІкхийттад хьехамчий шоллагІча районни слете. Тахан оаха шоана дІабоавийтаргба дукхьашха балха уттача кагирхой эгтара хьамсарагІа болча доттагІашта юкъе а эгтара толашагІбираш, вешта аьлча кхетам белара гІулакхаца цхьана тІехдина шоай балха декхар кхоачаш а деш, хІенале пятилетка задание лоархІаберех рапорташ денабараш.

ТІаккха белгалвоеннех толам баккха карагІдаьнна районна предприятешкара, организацешкара цхьайтта хьехамча. Царех хІаранена КПСС райкомен райисполкомен доккха барнал оалаш яздаь доле письмош дІалу Н. И. Вихляевас. Цул тІехьагІа лоаца къамаьл даьча цо районе хьехамчий болам дегІабоалабаре даьлче нарагІдаьннача дикача хІамаех а дІахо ма гІулакх шерагІа доархадара де деззарех а дийцар.

Цу вІашагІкхетаре лостам телаш ши йоІ я. Цар трибуна тІара дІайхача депаца хестабу шоашта болча аьттоне доацаш камаьрша шоай балха опыт къоначарна дІалуш бараш, къаьстта белгалбоев парна юкъера пятилетка заданеш хІанале кхоачашъяь баьнна боле бІаьччача болхлой династей дай. Царех цаІ — «Старогрознефть» НГДУ къахьега Солнышкин Дмитрий Семенович.

Цун да Семен Солнышкин а хиннав кадрови мехкдаьтташо. Из пенсе водаш цо мулгалдаьча бригадина церте эттар цун воІ Дмитрий. ХІаьта из бригада Старогрознецки бурув тохара балхий управлене меттел ерригача «Грознефть» объединене а дикагІчарех лоархІаш яр. Цу коллектива сий ца дожийташ дукхача шерашка цукина кулгалдарах къахьегама Циэча Байрахча орден елар Д. С. Солнышкина. ХІанэ вовкха хиларца а шин дезал хьалхкхерца а НГДУ даьттан кІалга скважинашта ремонт ечи мастера декхараш кхоачашдеш ва Дмитрий Семенович.

Сцена тІа а хьийха, хІана микрофона хьалхашка отта къамаьл деза цо гулбеннатий безам тІеозаш дуви шийца цхьана юкхьаца къахьегам дІаболабаьча дукхача кагирхоех. Царех хІаровар шин тайпара, а, хІаьта цкъаза аттта йоаца а оамал йолаш хиннавале а из къахьегам безаши хІама хьадара тІаккхуаши хилча лог ца энхаш цуна Іуьал деш хулар цо. ТІаккха цу тайпира саг тайна е ганза кизза вола болхло а хиле дІа а оттер. ХІаьте из бар сона цох хьахулаш хинна эгтара боккхагІа боза лоІам а, аьлар цо.

— Фу хет хьона хІанзарче кагирхоех? — аьле хаттар ду хьехамчега ведущи йолча йоІо.

— Царех доккхал ду аз. — Уж дика дийна ба. Цхьаккха тайпара харцо доаргйолаш бац. Цхьан дешаца аьлча, тха боккхагІбарий сийлен гІулакхаш дІаьо кхахьа, уж кхы а дІаьхегІа деш дебаде могаргдола новкъал да из. Цудухьа тхо сатийна а дог тийна а ба тхоай кхоалламах.

ТІаккха трибуна тІа ооал цун новкъосталца хьехамча шийн балха тІа хІана чІоагІвенна дІикхта къона оператор Еланп Павел. Цо зизай корсам дІалу шин хьехамчов, дег тІара барнал оал за а низ а кхойеш балха тІа шарвенна дІевазхелна дас сонна шин йоакхо ярх. ХІаьта ешаш моттиг хилча тахан а гІо ца деш, хьехам ца луш цо вуташ ца хиларах.

Зале хиннарий дог тохадолийташ доле хоза къамаьл дир «Старогрознефть» НГДУ начальника цов. Пенисне. Цо шин коллектива цІерагІа доккха барнал аьлар хьехамчашта, уж могаш-маьрша а болаш хІана саннa дукхача шерашка болх беш. шоай нехьагами сийлен традицеш кагийча нахан мехкаранте дІайованийташ хулта чІоагІа лак тхоиа, аьлар цо. ТІаккха Д. С. Солнышкина а кхы а шин хьехамхочоа а маьхера совгІаташ дІалу нов. Иниске.

Цул тІехьагІа НГДУ художественни самодеятельността доакъошхоша Д. С. Солнышкина сийна илли даьккхар.

Сцена тІа вех «Трансмаш» завода слесарий - резчикай бригадир Дударов Аюп Асхабович. Из а хьехамча хинна ца Іеш болхлой династе да ва. Цо дийцар заводе болх бе хьаьуха керда кагирхой вахара цейсача новкъа боахаш цар кхегача кьинах.

Царех цаІ ва хІана шин балхах дика ка йоалаш вола слесарь Сафаров СаІид. Эзпаш нийца тІа а ваха, шин хьехамча хьамархІа а велла, дег тІара цуша лоаца баьккхор цо. ТІаккха хьехамчоа тІа а ваха шоай коллектива цІерагІа А. А. Дударовна совгІата тульсув самовар дІелар «Трансмаш» завода директора декхараш кхоачашдеча Баталов Дмитрий Ильича.

Юхо а доаче оаз ек клуба зале. ХІаьз из хеталь я Аюп Асхабовича.

Цу тайпара сий деш белгалбаьнхар цига «Электроприбор» завода остерана Бойко Андрей Петровича къахьегама никъ а.

Хьехамхой йоикхая групп КПСС райкомен ВЛКСМ райкомен Сийлен грамоташ елар. Лакте бийцараш боаош, царна юкъе ар «Электроприбор» завода мастер А. С. Игнатови. «Грострубобрроводстрой» треста штукатурий - маляриий бригадир Э. Ганиеви. Старогрознецки бурув тохара балхий управлене бурувдеттор А. Н. Буранов, кхиба раш.

Бухсоцаш республикански конкурса лауреат йолча груззовой автотранспорта Грознецки производственни объединене художественни самодеятельноста концертага хьежар цига вІашагІкхийтта нах.

С. МАЙСИГОВ.

СУРТА ТІА: ветерана-хьехамхочо Д. С. Солнышкина барнал аьлаш ва къона оператор П. Елкин.

Н. ИЛИЕВА сурт.

ФУТБОЛ

НИЗ КХО ЦА БЕШ ЛОВЗА, «ТЕРЕК»!

ХІанэ дахача цІаьраска дийнахьа «Терек» лайзар Павлодарерча «Тракторца». Вайна ма харра, счет 3:0 йолаш кот-а яьлар. Футбол езаш болчарна цунах боккха кхаь а хилар. Боккъалдар аьлча, хьоашагІа якача тІехьарча шин ловзаре «Терека» цхьаккха очко а йоацаш цІаяр царна массанена чІоагІа ІатгІъаш дар, хІана аьлча, хІана футбола хьалхарча группе дІаболабенна шоллагІа го «Терека» Іаладьмате хила боландаь.

Из гІулакх довза а довзаш шоай хьинари низ кхо ца беш ловза декхарийла ба вай футболисташ, нагахьа санна шоайх дог дазарий юрта хьалгІайбе шоай безам бале, цул совгІа, тІадоагІача шера хьалхарча группе шоай бенса безам бале. Из кхерам а «Терека» тІалатташ ба, хІана аьлча, укх шера цу групппацара къаста езаш тІехьара алх моттиг яьккха алх команда я. Цул совгІа, группе эгаро тІехьанисача «Колхозчик» «Терека» юкъера юкъ сихьаш яр баркІ очко мара яц. Цу тІа дарх Іа дезаш да «Терек» эгтара дикагІа бола футболисташ нападающеш боацаш йисалга. Москверча «Динамо» дІавахав В. Павленко, ловзи бокъо йоацаш массехи матча дисквалификаци яь ва В. Колядко, могаш воацаш ва О. Хохленко, команда начальник хинна А. Дениев дІаваьлнав). Цу гІулакхаш Іаладьмате доккхийн бехктокхамех декхар оттаду тренеран юхебисача футболисташтех хьалхашка.

Футбол езарий дог даргІата доаккхаш да «Терека» тІеххьара ловзар. Счет 3:0 а йолаш котъяьлар из. Ала доагІа, тІеххьарча тайме кІезиг-дукха шоай низ кхо ца беш вай футболисташ сихагІа лайза баларе счет кхы а йоккхагІа хила тарлора.

Вай лакхе ма аллара, нападающеш боацаш йисача «Терека» ловзара сурт хувца дезаш вар цу матче вай команда тренер В. А. Кириченко. Цудухьа нападающе денхар цо тІадиллар защитникаш болча А. Синькова, Т. Куриевна, Р. Зайдиновна, кхычарна. Цар из боккхача бехктокхамца кхоачаш а дир. Цу матче «Трактора» воанаІарашка ши бурган чутехар Куриев Тимура, кхоалагІа яр — Зайдиов Рифата.

Шин аргІанарча ловзаре «Терек» ловзаш я тахан С. Орджоникидзе цІерагІча стадиона тІа Кемеровскерча «Кузбассаца».

ХьалхагІа хиннача тура ловзарех укх тайпара чакхъьалар: «Алга» — «Карпаты» — 1:1, «Памир» — «Спартак» (И-Ф) — 2:0, «Колхозчи» — «Нистру» — 1:2, «Торпедо» — «СКА» (Од.) — 3:0, «Металлист» — «Шинник» — 0:0, «Таврия» — «Факел» — 3:1, «Металлург» — «Жальгирис» — 2:1, «Днепр» — «Динамо» — 0:0; «Спартак» (Нл.) — «Уралмаш» — 2:0, «Кубань» — «Звезда» — 5:0, «Спартак» (Орд.) — «Кузбасс» — 3:2.

Бек АБАДИЕВ.

СССР футболах йолча чемпионате хьалхарча лигерча командай турнирни таблица (19-ча августага діалаче)

КОМАНДАШ	Л	Б	Н	Э	Б	О
«Карпаты»	28	16	6	4	52—23	38
«Шинник»	27	15	8	4	29—12	38
«Факел»	28	14	5	7	43—27	33
«Памир»	27	14	4	9	34—29	32
«Уралмаш»	27	13	6	8	34—24	32
«Кубань»	27	10	9	7	37—28	31
«Нистру»	27	9	12	6	28—25	30
«Днепр»	27	10	9	8	31—31	29
«Торпедо»	27	10	8	9	28—27	28
«Спартак» (Орд.)	27	12	3	12	36—31	27
«Кузбасс»	27	12	3	12	33—32	27
«Жальгирис»	26	9	9	8	29—27	27
«Металлист»	27	10	6	11	20—28	26
«СКА» (Од.)	27	9	8	10	30—28	26
«Терек»	27	9	7	11	31—34	25
«Металлург»	27	9	6	12	43—42	24
«Спартак» (И.-Ф.)	26	9	6	11	23—32	24
«Таврия»	27	8	7	12	27—38	23
«Спартак» (Нл.)	27	8	7	12	25—30	23
«Звезда»	27	8	7	12	25—31	23
«Динамо»	27	8	5	14	30—33	21
«Трактор»	27	7	7	13	18—32	21
«Алга»	27	6	7	14	21—42	19
«Колхозчи»	27	4	9	14	22—45	17

ШТАНГИСТИЙ КЪОВСАМ

Краснодарски краерча Горячий Ключ яхача городе баркІ дийнахьа «Урожай» яхача ДСО Центральни Советто чакхььлхар кхелетарашта юкъе штангах йола хІаранспортсмена шин-ше хьалхара моттиг яккхара йола лхьвш.

Цига дакъа лоацаш хинна Нохч-ГІалгІайчерча штангистий дика вытув баьлар цу хьашка. Ишта, Савкаев Хаважа (39 кг), хьалхара моттиг яьккхар. М. Бакарова (47,95 кг.), Акуев Биболта (51,6) шоалагІен кхоалагІен моттигаш яьхар. Тахаев Руслана (74,2) чемпиона цІи яьккхар. ХІаьта цу дозалах волча штангиста Петров Александро — йиъалагІа моттиг.

Цига дакъа лоацаш хинна команданни спортсменаши дІалаьрхІача дика толам ба вай штангисташта карагІбаьнар.

А. ВЕК.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 август
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — Мультфильм.
9.30 — Д. Мамин-Сибиряк. М. Н. Ермоловай цІерагІа долча Москвиев театра «Ловзаш 61» яха фильм-спектакль.
Йистеньяча — кердадераш.
14.30 — Кердадераш.
14.50 — «Хьа къахьегам — хьа сийле а». Кинопрограмма.
15.40 — «Почин». Утвин.
16.25 — А. Глазунов. СССР Пачхьалкхенан академически симфонически оркестра дІалоьх «Раймонда» яхача балета йола юкъара.
16.45 — «Революцие маршал» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери.
17.30 — «Кагирхой адресаш».
18.15 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Петр Капица доза дунарараш» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
20.00 — «Оперин вІашагІкхетар». Дж. Перголези. «Служанка - госпожа» яха фильм-опера. (Итали).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Хала долий-те хоза хилар?». Парикмахерий дунен халхьашта юкъерча конкурсах котадо даьккхарашна вІашагІкхетар. Перерывах — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.20 — Кинохьакъбара альманах.
17.30 — «Машаран къахьегамаш за тІа» яха документальни фильм.
18.10 — Дунен халхьашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
18.25 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий а, гІалгІай а меттала).
18.45 — «Доккхараш кийрахара халдавза терхан тІаоаттабе» (гІалгІай меттала).
18.55 — «Партхойн хьисаве къинер доладе». «Красный молот» завода партахма секретара Г. Н. Пучкова къамаьл.
19.05 — ЗІамига бераш, шоана (нохчий меттала).
19.15 — «Дунен халхьашта юкъера панорама».
20.00 — «Бийса даькъала кийла шун, бераш!».
20.15 — «Бера дунен халхьашта юкъерча шерата», «Бокхийбераш-та бола контральние». Хьалхара передача.
21.30 — Іилман-популярни фильмий программа.
21.40 — «Рябинаь бола къаьъ» яха художественни фильм.

22 август
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйранара гимнастика.
9.05 — «Кинема къа вахаре».
10.00 — «Оперин вІашагІкхетар». Дж. Перголези. «Служанка-госпожа» яха фильм-опера. (Итали).
11.00 — «Кинохьакъбара клуб». Йистеньяча — кердадераш.
14.30 — Кердадераш.
14.50 — «СьбарегІа» Гьмарча Малайбовзен гІолла». Кинопрограмма.
15.45 — Орджоникидзе цІерагІа йолча Москвасски завода культуре цІен «Гусляры» яхача вокально-инструментальни ансамбла выступлени.
15.55 — «Эрсий къамаьл».
16.20 — «Зуриечки, шоаш вола моттиг хІайсейта».
16.55 — «Революцие маршал» яха телевизионни художественни фильм. ШоллагІа сери.
18.00 — «Іалман вахар».
18.20 — «Самукьане метаж».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Шахтер» (Донецк). Киевера трансляци.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Музыкальни вахар» яха телевизионни журнал. Перерывах — «Тахан дунен тІа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.20 — «Ишта ирах дола вахар» яха документальни фильм.
17.50 — «Лаьтта лелаерий хІинзара йоазонаш». Обозрени.
18.05 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа. (эрсий а, нохчий а меттала).
18.25 — «Кхелнахьа хала вай кьвара йоркхо а» (нохчий меттала).
18.45 — «Телевьюжерчоша каттараш ду, критика ю, хьехамаш ду...».
19.15 — «Правда» газета политически обозреватель Ю. Жуковс дунен халхьашта юкъерчи темах йола беседа.
20.00 — «Бийса даькъала кийла шун, бераш!».
21.40 — «Соседи» яха художественни фильм.

РАДИО

21 август
6.10 — «Юртара гуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — «Сог, автомобиль, некъ» (эрсий меттала).
8.15 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.20 — Передачий программа (гІалгІай меттала).
8.25 — Хьамаіа.
8.35 — Ашараш (гІалгІай меттала).
8.45 — Коммунистически кхетама лехбара къахьегна Владимир Ильич Ленина. Беседа (эрсий меттала).
9.15 — Атеистически кхетамца дешархой кхебар. Просвещение министра Умаевс къамаьл (нохчий меттала).
9.30 — «Къона замана» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачий программа хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Магомедов. Чеченски вовнаи Іаьктаь (нохчий меттала).
16.15 — Халкъа хьалт дола товарш — дукхагІа. «Терек» яхача даьхни оатхалаш яха объединенера передача (нохчий меттала).
16.30 — Социалистически ткъе хьалхалаттарашта дола концерт (гІалгІай меттала).
18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХЬОАТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозне кІезиг - дукха морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а къекхаш хилен фегара температура республике 25—30, Грозне 28—30 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш. Йоачан и йоацаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а къекхаш хилен фегара температура буйсана 16—20, дийнахьа 25—30 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ДЕША ДІАЭЦ

№ 4 йолча юкъерча профессионально-техническа училище 1979 — 1980 дешаре шера дешархой деша дІаэцалга

ДІАХОЙТ

укх специальностех:

8 класс чакхъьккхараш та:

1. Бурильщика гІоьча.
2. Автомобила ремонт ю слесарь.
3. Электрогазосварщик.
4. Электромонтер.
5. Химически анализа лаборант.

Дешаре ха — 3 шу.

Училище чакхъьккхарашта дІалу юкъера образовани яккхарах дола диплом, 3—4 разрядагІа квалификаци а лу.

ТІехдика дешаш училище чакхъьккхараш вузашкеи военни училищешкеи деша хьожабу.

10 класс чакхъьккхарашта:

1. Бурильщика гІоьча.
2. ГІишлошно-отделочник: штукатур, маляр, плиточник.

Дешара ха — 1 шу.

Училище чакхъьнккхачул тІехьагІа 3—4—5 разрядагІа квалификаци лу.

ТІехдика дешаш чакхбаьннараш льготни условеш вузе деша хьожабу.

Деша воагІачо хьачудала деза документаш:

1. Дешархочуна дай-нанной заявлени.
2. Образованех дола тешал.
3. Ваь ха тІайола тешал (16 шу даьннараша — паспорт).
4. Вахача моттигера справка.
5. Школера характеристика.
6. Автобиографи.
7. 3 х 4 размер йолаш кхо фотокарточка.

Медицински комиссегІа чакхвала училища елача направленех.

Медкомиссех чакхваьнна экзаменаш йоацаш училище деша дІачуэц.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок СГПТУ-4. Автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соацача кхаччалга.

КАГИРХОЙ ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча Грозненска юкъерча городской профессионально-техническа училища

ДІАХОЙТ

укх профессех кердача дешара шера дешархой деша дІачуэцаш хилар:

1. Маляр (гІишлош ечa болх бе);
2. Штукатур-облицовщик-плиточник;
3. Каменщик-болатен аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник;
4. Слесарь-сантехник, газосварщик;
5. Юрташка гІишлош хьалъю мастер.

Деша дІаэц 15 шу даьнна а кхы боккхагІа а бола, 8 — 10 классаш чакхъьяха бола кагий хала мехкарийи.

Деша багІара ханаш:

8 класс чакхъьккхарашта — 3 шу;

10 класс чакхъьккхарашта — 1 шу.

Училища кердача дешара комплекс болх беш а дешара-производствении оборудованеца дика Іадешара-производствении оборудованеца дика ІадешархойН мах боацаш кхачанца, обмундированеца, общежитеца Іалашбу, хІаьта 10 класс чакхъьккхараш стипендеца а. Деша багІача хана дешархошта производствении дешар Іоададеча хана баьча балхах 50 процент боарам болаш ахча тел.

Училище деша вагІаш яьнкха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. Юкъера профтехучилище чакх а яьккха экзаменаш дІаеннарашта юкъера образовании профессии лларах дола диплом дІалу.

ТІехдика диплом а еаш чакхбаьнна дешархой болх баь хилара стаж йоацаш вузе деша дІа а эц льготаш а лу цорна.

Училище деша воагІачо хьачудала деза ер документаш:

1. Директора цІерагІа язъяь заявлени;
2. Дийша хилара документ;
3. Вахача моттигера справка;
4. Ваь ха тІайола тешал е паспорт;
5. Фотокарточкаш (размер 4х6 йолаш);
6. Медицински справка.

Документаш дІачуийцу 8 сахьат даьлча деша 17 сахьат даллалца.

Училища адрес: город Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цІерагІа керда поселок, Шефски улица, 23. цига ва йиш я Центральни рынкера йоагІача №№ 4, 6, 26а, 11а йолча автобусашца Ташкала яхача уж соцача кхаччалца, а № 11 йолча автобусаца 7-тІа лини яхача кхаччалца.

УКХАЗА КИЙЧБУ ЮРТА БОАХАМА ГОВЗАНЧАШ

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

МалагІа говзал хоржаргья, вадара малагІа никъ лохаргба, мичахьа деша гІоргва — цу тайпара хаттараш хьалхашка отт школа чакхъьккхачов.

№ 1 йолча Серноводски юртарча профтехучилищ а дІахойт укх профессегІа 1979 дешара шера училище деша нах дІачуэцаш хилар:

1. КхоалагІча класса тракторист-машинист. Дешара ха 1 шу, стипенди 10 — 20 сом, тІехдика дешачоа стипенди 25 процент дукхагІа тел. Деша дІачуийцараш мах боацаш дийнахьа кхоза дуача хІаманца, тІадувхача барзкъанца Іалашбу (юкъера лаьрхІача бетта доагІа алапи а дусаш боахамо хьожабаь баьхкараш боацаш). Деша боагІараш 15 шуи 6 бутти баьннех кхы боккхагІен хила беза.

2. КхоалагІча класса тракторист-машинист. Дешара ха 8 бутт, стипенди 98 сом 77 кепиги (мах боацаш долча дуача хІаманси тІадувхача барзкъанси метта), дІачуэц 1979 шера юкъера школа чакхъьккха, школе машиноведение курс яьккха бола нах.

3. Слесарь-ремонтник (тракторашта, автомобилашта, юртбоахама машинашта ремонт ераш). Дешара ха 8 бутт, 98 сом 77 кепиги стипенди а телаш, «Госкомсельхозтехника» объединеша лаьрхІа кийчбу. ДІачуэц 1979 шера юкъера школа чакхъьккха, школе машиноведене курс яьккха бола нах.

4. «В», «С», яхача категорегІа вола водитель. Дешара ха 5 бутт, стипенди 10 — 20 сом, тІехдика дешаш бараш та 25 процент дукхагІа лу стипенди. Деша дІачуэц 8 — 10 класе чакхъьякха 17 шуи 7 бутти баьннараш.

Училище дешаш йоакха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. ТІехдика дешаш училище чакхъьккхараш деша хьожабу юкъерчеи лакхерчеи дешаре заведенешка. Уж чакхъьккхараш техник-механик, производствении дешара мастер, инженер-педагог хул.

Училище клуб, спортивни зал, спортплощадка я. Болх беш я художественни самодеятельностеи технически творчествен кружокаш, спортивни секцеш.

Занятеш йолалу 1979 шера 1 сентябре.

Училище деша безам болчо хьачулу директора цІерагІа: заявлени, дийша хиларах дола документ, медицински справка, вахача моттигера справка, дезал дукха-кІезига хиларах йола справка, диъ фотокарточка 3 х 4 размер йолаш, характеристика. Водителаша хьачудала деза 4 х 5 размер йола фотокарточкаша республиканска водителий комиссера медсправка.

УЧИЛИЩА АДРЕС: Нохч-ГІалгІай АССР, Сунженски район, Серноводск яха юрт, дешара городок.

ФИЗКУЛЬТУРЕИ СПОРТИ

VII СПАРТАКИАДА ИТОГАШ

Дунен тІа лакхагІа болча 14 хьоккамо, цхьан европейски 17 ерригсоюзни рекордаша тешал ду СССР халкъий ахкан VII Спартакиадага даькъа дог оехьа ца дайна хилара. Цун массови этапашка даькъа лоацеш 87,6 миллион саг вар. Цу юкъе йоагІар заводий цехашна, учрежденешна, дешара заведенешна, юрташкарча физкультура коллективашка хинна стартах, цул совгІа районни, городской, областной, краевой хьалхле яккха гІерташ хинна яьхьаш. Уж къовсамаш долча хана 24,4 миллион саго тайп-тайпара спортивни разрядаш яьхар. ДикагІбараш — 8338 зІамига саги йоІи — ерригача пхийтта союзни республикашкарча а, цул совгІа мехка эгтара йоккхагІйолча спортивни центрашкарча — Москвера, Ленинградера вІашагІтехача командашка финале дакъа лоацаш хилар.

Спартакиада финальни дакъо хьахьекхар бовзаш болча дукхача спортсмений лакха спортивни форма а дена олимпийски перспектива а йолга. Уж ба, масала, гимнастка Нелли Ким, штангист Юрий Варданян, якдераш Владимир Сальников, Юлия Богдановая, кІалтохаргах латаш вола Роман Дмитриев, дзюдоист Сергей Новиков, фехтовальщик Владимир Назлымов, бейгаатлеташ Леонид Моссеев, Александр Гребенюк, Людмила Кондратьева, велогонщик Александр Гусятников, кхыбараш. Бокх оегІоракьара, Спартакиада, массова саннa, спортсмений керда цІераш хІаьнга лхьаар. Уж СССР сборни командий мугІарашка а болаш олимпийски старташка кийчлургба. Цецвовкхаш кІалтохаргах латаш хилар Белорусера 20 шу даьнна Михаил Харачура. Из котваьлар олимпийски а дунен а чемпионашца хиннача къовсамашка. Спартакиадин ринге воккхача спорте путевка елар Казахстанерча Камил Сафин, Арменерча Сурен Хачатрян санна болча боксерашта. ХІанзалца йовзаш ца хиннача Ленинградерча студентка Елена Голобородько лаккала кхоссалара хиннача яхье ерригсоюзни рекорд оттайир (1.91 метр). Спартакиада дІайоланлалехьа ши бутт хьалха мара вІашагІьелла яцар Москверча сборне чуйоагІа Алексей Морозов керте латта академически хьисане баркІ саго лодка хехка команда. Эттаро тІехьяьлча а финале дакъа лаца мара вІаштІехьдаргдац, цу команда, аьнна хеташ бар кхьметтел тренераш шоаш а. ХІаьта дукха ха йоацаш иньэ дакъа лаьцараша «дошув» даьккхар. Бакъдар аьлча, мел даь дика дараш диза чулоацаш список яц ер.

Советски спортсменашта Спартакиаде карагІ мел даьннараш дика а хеташ белгалдоахаш, советски спорта кулгалхоша, царна СССР спорткомитета председателя заместитель а волаш, дуэн Спартакиаде гучаьнша Олимпиадета кийчлуча йола готтига моттигаш. Ишта, вІалла прогресс яц оала йиш я академически хьисапе лодкаш хохкача, гоарий спорте, хІинзарча пятиборье, цхьайолча яйгача атлетика дисциплинай, кхы а массехи спорта тайпай. ДегІаккаш мек даро гІулакх а укхаза Владимир Сильников санна бареш гетта гаьна баьннаб шоллагІ болча померел, хІаьта яхь йоацача кхы дІайьалха а вовоац. Велосипедаш хехкарий тренер волча Виктор Капитонова шийна а хаш ерригача СССР сборне дакъа лаьцачи 100 километр бІоахал болча шоссейни наькъа тІа кхоалагІа моттиг мара хІана яьккхар. Спартакиада дІаоеий урокех тренераша йоцачу пайда новкъостал дергда Олимпиада-80 кийчлуча хана.

Спартакиаде дакъа лаца, ма харра дерригача дунен 85 мехкара 3306 саг вийхавар. Довзол дехьарча спортсменаша 125 медаль яьккхар, царех 37 дошо, 42 дето, 46 борза а йолаш. Уж совгІатош доазол дехьарча пхийтта мехка дІадиьхар. Ерригаш а Спартакиаде ловзаеш 225 медалий комплекташ яр.

Доазол дехьарча дакъа лоацаш хиннарашта юкъе эгтара дукхагІа дошо медалаш США-ас йиьхар — 8, цу тайпара совгІаташ Румынеш — 5, Австрале — 4, ГДР, Кубас, Японе — кхоккха.

Спартакиаде техар цхьайола олимпийски аренаши служебаши. ХІинзчул тІехьагІа цхьа шу даьлча Олимпиада старташ хургйолча керда хьалъьяча а реконструкци яьча а цхьайолча балашка спартакиадин яхьий доакъошхой къовсамаш хилар. Ишта, къовсамаш хилар «ДоттагІал» яхача спорта Дворце. Лужникаш йолча стадиона ЗІамига а Йоккха а спортивни аренашка, Эскара спорт клуба Центральни гІишлой комплекса футбольно-легкоатлетически манеже, Мытищинский кхувсача, Крылатске лодкаш хехкача канале а велошоссе а. Укх еррига гІишлош геттара дика я йоахар советски а доазол дехьарча а доакъошхоша. Спартакиаде баьхка хиннача хьаьшин.

ХІаьта ловзараш чакхдоаккхаш хургбалчар бІаргаш дІадувшадац укхаза долча кхочачамбоацарашта а: вычислительни (вагерпольни цІараш), лоза а лакха а йола гимнастически брусьяш, информацин оперативно дІаяхьийтарах, транспортаца гІулакх дарах, ишта кхыдолчоа оа критически замечанешта теркам тІа а бохийташ лодургІ. Спартакиадин старташ йолча деношка кхочачамбоацараш гучадаьнна ерригa системаш Олимпиада хьатІакхачалехьа боккъонца тоаь ярза.

Спартакиада гІулакх деш 2874 арбитр вар, царех 150 гаргга саг доазол дехьара а волаш. Берригача судехоша шоаш квалифицированни специалисташ болга хьахьекхар. ХІанз Олимпиадига бодача наькъа тІа йоакха турнираш чакхьехара практика лаьрьс еза, бовла беза кердача судейско-информационни оборудованеga а аппаратурага а, гота специализаци хилийта гІерта бела — масала, информатор-судахо, доакъашхой болчара судахо, н. кх. дІ.

Спартакиада сийлен хьаьшашта юкъе бар Дунен халхьашта юкъерча олимпийски комитета членаш. Дунен халхьашта юкъерча спортивни федераце кулгалхой, къамий олимпийски комитеташта керте латтараш, тайп-тайпарча мехкашкара спорта министраш. Дунен 46 мехкашкарча 907 векал массови информаце торонашца хьахьекхар яхь мишта лел.

Спартакиада, цкъо а йоацаш дика чакхъьлар, — ишта кхеташ бЕ берригa доакъошхой а спортивни царе ахаи поноагІа йола яхьаш чакхйоахача баьхна хинна дукха хьашийі а.

Сергей ПОПОВ,
Алексей СРЕБНИЦКИЙ,
АПН спортивни комментатораш.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05225.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92.

Заказ № 5012.